

Porubské noviny

Číslo: **58**

MAREC 2009

Ročník: **XV.**

V tomto čísle nájdete:

Kondolencia prezidenta SR
Pohrebná rozlúčka s M. Rúfusom
Odišiel patriarcha
Spolužiak V. Ilanovský spomína
Poľná cesta do gymnázia
Dom M. Rúfusa je sprístupnený
Ako stopy v snehu - recenzia
Správy zo samosprávy
Spravodajstvo z výročných
rokovanií
Povešť: Dumbier a Hoľa
Napísali čitatelia
Krížovka
Maškarný ples obrazom

Foto: D. Migula

Tak je to

V januári 2004 som bol presvedčený, že kniha *Báseň a čas* je mojím osobným testamentom. Neskôr som výpoveď rozšíril o verše v zbierke *Vernosť* a teraz pridávam básne pod názvom *Ako stopy v snehu*, ktorým uzatváram tento triptych. December 2008.

Touto knihou sa, žiaľ, neuzavrel iba triptych, ale i celé básnikovo dielo. Milan Rúfus zomrel 11. januára 2009, mesiac a deň po svojich 80. narodeninách. Pochovaný je v Závažnej Porube podľa jeho vôle tak, aby z večnosti naveky videl milovanú Poludnicu.

Prezident Slovenskej republiky
Ivan Gašparovič

V Bratislave, 18. januára 2009

Vážený pán starosta,
vážení spoluobčania,

príjmite, prosím, prejav mojej hlbkej sústrasti nad odchodom Vášho vzácného rodáka, básnika a esejistu, Milana Rúfusa.

Patril medzi tých našich umelcov, ktorí sa vždy hrdo hlásili k svojej rodnej hrude, k svojej kolíske a rodákom. Jeho dielo je hlboko zakotvené v koreňoch slovenského rodostromu, ale svojím významom zasahuje Európu i značnú časť sveta. Je hlbokým svedectvom o živote a hodnotách nášho národa, ale aj o túžbach človeka žiť ľudskejšie, mravnejšie a zodpovednejšie voči sebe a iným.

Jeho odchod sa dotkol celého národa. Zanechal nám však duchovný odkaz – poklad pretažený do slov plných ľudskosti, múdrosti a krásy. Z neho môžeme čerpať životodarnú silu nielen my, jeho súčasníci, ale aj budúce generácie.

Medzi Vami urobil svoje prvé kroky ako človek. Práve tu sa formovala jeho mladá básnická duša. K Vám sa vždy vracal, aby sa vrátil na vždy a zostal s Vami. Verný svojej zemi, verný svojím koreňom, verný svojím slovám, ktoré sa práve medzi Vami učil vyslovovať. Vrátil Vám ich bezozvyšku. Nepochyboval, že ich prijmete s otvoreným srdcom.

Ďakujem Vám za všetko, čo ste pre neho znamenali.

S úprimnou účasťou

STOPY V SNEHU

*Má báseň, má, čo
chcela.*

Nie slová ligotavé.

Pamäť má sídlo v hlave.

A hlava je už biela.

A hlava je už sama.

Sama je.

A tá úmera,

*že čo sa rodí - umiera,
už dávno jej je známa.*

A predsa ľútosť necíti.

Len ešte vrúcnejšie

d'akuje do oblohy

za svoju účasť na bytí.

Milan Rúfus

Ako stopy v snehu

Slovenský spisovateľ, 2009

Posolstvo

Keď vítam v Dome Milana Rúfusa hostí, vítam ich v rodičovskom dome básnika, ktorý sa podľa mnohých stal SVEDOMÍM NÁRODA.

Rúfusológ, docent Imrich Vaško sa vyjadril, že naplnenie posolstva Rúfusa vidí minimálne v tom, že každý Slováčik bude vedieť aspoň jednu jeho myšlienku.

Pomôcť môže práve rodičovský dom, kde ako pamiatku ponúkame výber z myšlienok, ktoré stoja za to, aby sa nezabudli – tak, ako ich uverejnil Vincent Šabík v knihe Rozhovory so sebou a s tebou.

Je to ruka podaná k tomu, aby sme zapochybovali o trvalej platnosti výroku Alexandra Matušku:

„Nám Slovákom sa naši básnici a spisovatelia často stávajú len menami, vzorkami akéhosi úsilia. Tvrdíme síce, že boli a boli veľkí, ale svojím skutočným vzťahom k nim len MÁLO dávame najavo, že veríme v ich životnosť.“

Život človeka je plný rozhodnutí malých i veľkých.

Je na nás, občanoch Závažnej Poruby, aby sme sa rozhodli, či svojou starostlivosťou o dom a hrob, ku ktorej nás nikto nebude nútiť alebo vyzývať, dokážeme životnosť nášho vzťahu k veľkému rodákovi, alebo sa zaradíme k tým, o ktorých píše A. Matuška, pretože zas raz budeme „na veľkú chvíľu prislabí.“

Dr. Soňa Barániová

Obecné spravodajstvo

Ján Kulhavý obdaroval obec

Rezbár Ján Kulhavý darom venoval časť zo svojho ľudovomeleckého diela rodnej obci. Figurálna tvorba tohto majstra predstavuje súčasť trvalej výzdoby veľkej zasaďacky kultúrneho domu v Závažnej Porube.

Nasnímal Štebot

Text básne M. Rúfusa Naveky závažná zhudobnil zbormajster Ján Vadovický pri príležitosti 80. narodenín básnika. Pieseň zaspievala Ženská spevácka skupina Závažnej Poruby a básen recitoval Ing. E. Vadovický. Obrazovú koláž nasnímal a vyhotovil **Ing. Ľubor Patsch** z Liptovského Hrádku (na snímke). Tento skúsený kameraman vyhotovil aj šesťdesiat minút trvajúcu videoprezentáciu z národných osláv rodáka v decembri 2008 pod názvom Štebot v rodnom hniezde. Vo štvrtok 5. marca 2009 na premiére tohto filmu, za prítomnosti autora, sa stretla viac ako sedemdesiatka účinkujúcich: recitátori, speváci, inštrumentalisti, prednášatelia, technici a organizátori. Po uvedení filmu starosta P. Baráni všetkým poďakoval a každému odovzdal kópiu DVD záznamu v originálnom audiovizuálnom a grafickom vyhotovení. Vzácnosťou filmu je skutočnosť, že obsahuje aj posledný príhovor Majstra Milana Rúfusa rodným.

Text i foto: -dm-

Správy zo samosprávy

Január 2009

Na januárovom zasadnutí podala správu o činnosti sociálnej komisie jej predsedníčka Magdaléna Ilanovská. Činnosť komisie spočíva hlavne v monitorovaní problémových rodín a následne v poskytovaní poradenstva v týchto rodinách.

Ing. Vladimír Broska predniesol správu o činnosti komisie pre elektronickú prezentáciu obce. Cieľom komisie je garantovať prevádzku technických prostriedkov, ako aj zavedenie nových zariadení z kategórie informačných technológií.

Poslanci schválili financovanie Domu opatrovateľskej služby pre dospelých.

Podľa návrhu vedúcej knižnice schválili výšku poplatku v obecnej knižnici.

OcZ prerokovalo požiadavku vedúcej školskej jedálne o dovybavenie kuchyne konvektomatom.

Starosta obce informoval zastupiteľstvo o stave prác v majetkovoprávnom vysporiadaní pozemkov pre individuálnu bytovú výstavbu.

Poslanci sa rozhodli uskutočniť verejný hovor s občanmi a stanovili termín na 27. 3. 2009.

Február 2009

Predseda stavebnej komisie Ing. Pavel Betko informoval zastupiteľstvo o investičných akciách vykonaných v roku 2008. Ťažiskovými akciami boli hlavne:

- zakúpenie budovy pre Dom opatrovateľských služieb (ďalej len DOS)
- projektová príprava rekonštrukcie DOS,
- oprava strechy Domu smútku,
- oprava fasády školy,
- vybudovanie informačného strediska,
- rekultivácia skládky,
- osvetlenie mini ihriska.

Pre rok 2009 sú hlavnými investičnými akciami:

- rekonštrukcia DOS,
- výstavba multifunkčného ihriska s celoročným využitím v priestoroch bežecského areálu,
- inovácia autobusových zastávok,
- vybudovanie spevnených plôch, príp. prístreškov pre kontajnery separovaného odpadu,
- rekonštrukcia osvetlenia a miestneho rozhlasu,
- oprava miestnych komunikácií,
- vytvorenie nového stavebného obvodu pre IBV.

Ing. Eugen Vadovický, zástupca starostu

Na snímke: sprava: Slávka Očenášová – Štrbová, Univerzita Mateja Bela B. Bystrica, moderovala odborný seminár Život a dielo Milana Rúfusa, vedľa S. Barániová, ktorá prezentovala štvorjazyčnú knihu Naveky závažná a Patrícia Kunkelová, profesorka Ev. gymnázia v L. Mikuláši. Texty z menovanej knihy uviedla na Štebote v anglickom jazyku.

Viac chránili ako lovili

Členovia Poľovníckeho združenia Poludnica so sídlom v Závažnej Porube na výročnej členskej schôdzi, ktorá sa konala posledný februárový deň v tomto roku, hodnotili dosiahnuté výsledky za uplynulý rok 2008. S činnosťou a aktivitami PZ mohol predseda Stanislav Kuzma vysloviť spokojnosť. Poľovnícky rok bol úspešný.

V starostlivosti pri výkone poľovníckeho práva majú poľovníci prenajatú lesnú a poľnohospodársku plochu prevažne v katastri obcí Závažná Poruba a Ilanovo.

Poľovníctvo predstavuje špecifickú činnosť – proporcionálne treba chápať zdedené danosti a stav poľovného revíru. Súčasne vidieť aj negatívne pôsobiacie faktory, pričom je potrebné nielen proklamovať snahu o trvalo udržateľný rozvoj. Ide o ochranu prírody ako takú – zachovanie flóry a fauny (životného prostredia). V poľovníckej praxi treba najviac vidieť sledovanie a správanie sa voľne žijúcich živočíchov, cielavedomý chov zveri s vykonávaním selektívneho odstrelu. Toto je možné len pri vzájomnom pochopení a rešpektovaní sa občanov a inštitúcií navzájom. Poľovníci aj laická verejnosť s očakávaním sledujú legislatívny proces prijatia nového zákona o poľovníctve.

Poľovníci skôr ochraňovali, pracovali ako lovili. Každý jeden člen svojou činnosťou vykonal prospešnú aktivitu v podobe minimálne 76 hodín, čiže za všetkých členov PZ to predstavuje 2200 hod. strávených pri prikrmovaní zveri, čistení lúk na ktorých sa pripravuje seno na zimu, dopĺňovaní solísk, sadení stromkov pre urbáre, čistení chodníkov a iných potrebných prác. Ide nám o to, aby združenie žilo a efektívne fungovalo aj v čase hospodárskej krízy, hlavne ekonomicky!

Ing. Ján Kulhavý

Zivka je otvorená

Po rozsiahlych stavebných prácach spripravení a do užívania odovzdali penzión Zivka pod Hrádkom. Po kolaudácii v januári 2009 ponúka obyvateľom i návštevníkom Závažnej Poruby svoje reštauračné služby.

-dm-

Rok v znamení EURA COOP JEDNOTA

• Zľava: D. Jačalová,
Ing. V. Klobušiak, E. Kubovčík

To je realita, ktorou budeme žiť celý rok 2009. To je jedna z najväčších zmien v živote Slovenskej republiky od jej samostatného vzniku. Na túto zmenu sme sa pozerali s určitými obavami či nedôverou ako na všetko nové, neznáme či neprebádané. Budeme sa dlho učiť narábať s novými peniazmi. Oveľa dlhšie sa budeme učiť narábať s ich novou hodnotou, ktorú v sebe skrývajú. Na začiatku roka COOP JEDNOTA mala 16-dňovú zaťažkavú skúšku, keď obiehalo obe meny. Zvládli sme to ako celok COOP JEDNOTA na výbornú.

Ďakujeme aj našim pracovníckam PJ za zvládnutie tejto akcie, na ktorú bolo treba pochopenie, vzájomná úcta a trpezlivosť aj voči nám zákazníkom (ako budeme platiť korunami alebo EUROM).

Na výročnej schôdzi, ktorá sa konala 10. februára 2009 delegát COOP JEDNOTY Lipt. Mikuláš Ing. Vladimír Klobušiak hodnotil ekonomiku družstva, jej zámery pokračovať v zlepšovaní kvality tovaru výrobkov, zásobovaní, aby sa zvýšil počet zákazníkov v našich predajniach. Obchodné refazce, ktoré nás obklopujú, je ich čoraz viac. Nákupná karta ostáva v platnosti. Percento nákupu na nákupnú kartu sa zvyšuje oproti minulému roku z 1 % na 2 %, po prepočítaní a spracovaní naše pracovníčky PJ nás včas na to upozornia.

V mesiaci marec bolo prerobené osvetlenie v predajni, bola vymenená chladnička a dostali sme ďalší mraziaci box na mäsové výrobky. Letákové akcie ostávajú aj naďalej. Zlepšila sa kvalita výrobkov, rozšíril sa sortiment výrobkov s LOGOM JEDNOTA. Nastalo vylepšenie predajni elektronickou formou. Nové pokladničné zariadenie musí zobrazovať cenu v dvoch formách. Zlepšila sa kvalita pracovníkov na prepočet, zvýšila sa aj tržba v našej predajni.

Zavedením EURA sa bude riešiť aj vklad členov po prepočte na EURO a to doplatením alebo zrušením členstva. Na túto otázku Ing. Vladimír Klobušiak odpovedal, že najprv to musí schváliť zhromaždenie delegátov, ktoré sa bude konať po skončení všetkých VČS COOP JEDNOTY Lipt. Mikuláš. V tomto zámere budú členovia výborom informovaní.

Naša požiadavka, ako aj obecného úradu, je úprava okolia pred predajňou, riešenie využitia priestorov nad predajňou. Naďalej ostáva v platnosti presná evidencia členov základnej organizácie.

Život v členskej základni sa zaoberá nielen pracovnými, ale aj kultúrno-spoločenskými aktivitami. Chceme sa zúčastniť a prispieť na akcie poriadané našou JEDNOTOU dôchodcov v našej obci. Pre žiakov ZŠ a MŠ prispejeme na ich akcie – Detský karneval a Deň detí.

Vážení zákazníci, ďakujeme vám za priazeň, ktorú ste nám prejavovali počas roka 2008 a tešíme sa na ďalšie príjemné stretnutia s vami v našej predajni COOP JEDNOTA Záv. Poruba.

Darina Jačalová

Radosť strieda sklamanie

Prvé mesiace nového roka neznamujú len začiatok nového obdobia, ale aj bilancovanie výsledkov predchádzajúceho. Tak ako každý rok v tomto období bilancujú aj poľnohospodári Poľnohospodárskeho družstva so sídlom v Liptovskom Mikuláši, ktoré hospodári aj v katastri obce Závažná Poruba.

Výročná členská schôdza družstva sa uskutoční 20. marca v Dome kultúry v Závažnej Porube. Okrem hodnotenia výsledkov družstva družstevníci budú voliť aj svojich zástupcov do volených orgánov družstva.

Radosť v názve tohto príspevku vyjadruje pocit z dobrých výsledkov, ktoré sme dosiahli v roku 2008 a na ktoré sme právom hrdí. Dosiahli sme najvyšší výnos obilia a zemiakov v okrese a to u obilia 56,1 q/ha a u zemiakov 322,0 q/ha. Úroda pšenice bola 64,2 q/ha.

V dojivosti sme sa prehupli cez ďalšiu tisíciku. Od jednej kravy sme nadojili 6 157 l, z toho v Závažnej Porube nadojili 6 206 l a v Liptovskom Mikuláši 6 107 l. Sme spokojní, že spolu s rastom dojivosti rastie aj objem predaného mlieka. Spolu sme predali 2 648 296 l mlieka.

Okrem jarného jačmeňa, ktorý nezodpovedal parametrami kvalite sladovníckeho sme v roku 2008 predali všetku plánovanú produkciu. Predávali sme za nasledovné priemerné ceny bez DPH:

pšenica – osivo	541,00 Sk/1 q
potravínarska raž	490,00 Sk/1 q
zemiaky konzumné	483,00 Sk/1 q
zemiaky – sadba	733,00 Sk/1 q
mlieko kravské	10,27 Sk/1 l
ovčie mlieko	24,00 Sk/1 l
teľatá	53,15 Sk/1 kg živej váhy
jatočné kravy	26,27 Sk/1 kg živej váhy
jahnatá	87,91 Sk/1 kg živej váhy

Spolu s dobrými výrobnými výsledkami sme dosiahli aj priaznivé ekonomické výsledky. Dosiahli sme zisk 4 114 tis. Sk. Aj keď časť tohto výsledku tvorí zisk z predaja nepotrebného neobežného majetku, súlad výrobných a ekonomických ukazovateľov je veľmi priaznivý.

Radost z dosiahnutých výsledkov strieda zármutok z nástupu do roku 2009.

Nie zármutok z výroby a činnosti družstva. Túto naďalej hodnotíme veľmi dobre. Veď denne predávame cca 7 500 l mlieka a v januári sme nadojili od jednej kravy za jeden deň viac o 1,56 l ako v roku 2008.

Vrásky na čele nám vytvárajú súčasne predajné ceny mlieka. V januári bola cena 7,60 Sk/1 l a vo februári sa predpokladá ďalší pokles na cca 6,80 Sk/1 l. Sú to ceny ktoré znevažujú prácu poľnohospodárov. Ani jeden výrobca na Slovensku ani v Európe nevie vyrobiť 1 l mlieka za menej ako za 10 - 11 Sk.

Aj touto cestou chcem vysloviť poďakovanie všetkým spolupracovníkom za veľmi dobré výsledky dosiahnuté v roku 2008.

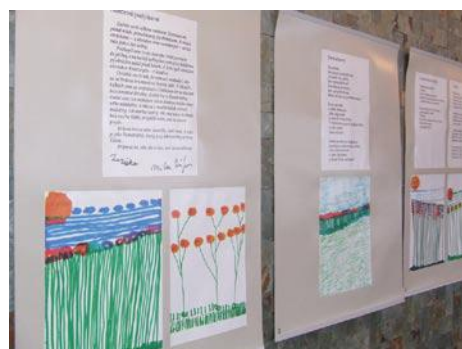
Ing. Anton Sivák
predseda PD Lipt. Mikuláš

Štátny smútok

Aj Závažná Poruba vyjadrila spoluúčasť pozostalým po tragickej havárii autobusu s vlakom v Polomke. Štátny smútok vyhlásila vláda SR na deň 22. februára 2009.

Autormi podpísané

Obrovské xeroreprodukcie spoločného diela Milana Rúfusa a Zuzany Rúfusovej Pamätníček nainštalovali vo vestibule kultúrneho domu. Nevšednú výstavu pripravilo AIA Centrum Bratislava - Viliam J. Gruska v čase pohrebnej rozlúčky s Majstrom slova v Závažnej Porube. Výstava bola verejnosti prístupná celý mesiac: od 18. januára do 18. februára 2009.

Zóna štyridsať

Aj keď nový cestný zákon upravuje najvyššiu povolenú rýchlosť v obci na päťdesiat, v Závažnej Porube ešte stále platí štyridsiatka.

Oznámenie

V súlade s § 6 ods. 3 Zákona NR SR 167/08 (Tlačový zákon) Porubské noviny sú vlastníctvom Obce Závažná Poruba.

Investície znamenajú rozvoj

Odborným poradným orgánom OcZ v Závažnej Porube je aj komisia výstavby a územného plánovania. Od komunálnych volieb v roku 2006 pracuje v tomto zložení: Ing. Pavel Beťko, predseda, členovia: Ing. Ján Beťko, Milan Staroň, Soňa Orvošová. Komisia sa schádza pravidelne raz mesačne a tiež podľa potreby vyvolaných akcií. Rokovaní komisie sa zúčastňuje aj starosta obce.

Riešia sa otázky rozvoja obce, ako aj problémy spojené s výstavbou verejných, či súkromných objektov, ku ktorým je potrebné rýchlo vydať záväzné stanovisko obce. Tiež sa vyjadruje k pripravovaným projektom v katastri našej obce.

Plán vlastných investícií v roku 2008 predstavoval 1. 226 000,- Sk, skutočnosť však bola oveľa vyššia: 2 415 543,- Sk. Jednalo sa o nasledovné akcie:

- Chodníky – výstavba, oprava, údržba

Dokončil sa chodník na Hlavnej ulici až po cintorín vrátane prídlažby a vyspravenia komunikácie v celkovej dĺžke 100 m.- Hodnota diela bola 1 148 690,- Sk, v čom je aj splátka z predošlého roka.

- Rekonštrukcia schodišťa kultúrneho domu

Túto rekonštrukciu si vyžiadal havarijný stav starého schodišťa, ktoré nespĺňalo najzákladnejšie bezpečnostné predpisy. V rámci rekonštrukcie sa vybudoval aj bezbariérový prístup, hlavne pre návštevníkov pošty, kaderníctva, knižnice. Hodnota rekonštrukcie 232 864,- Sk.

- Dom smútku - oprava strechy

Táto oprava bola nevyhnutná vzhľadom na to, že stará eternitová strecha na mnohých miestach zatekala a tak po obhliadke bolo rozhodnuté o kompletnej výmene strechy zo škridlovej krytiny s oplechovaním v hodnote 430 469,- Sk.

- Osvetlenie mini ihriska

Vykonal sa umelé osvetlenie mini ihriska v hodnote 48 624,- Sk.

Z vlastných zdrojov sa prispelo 5 % z ceny diela na opravu fasády školy, na informačné centrum, na skládku TKO a kúpil sa traktor na služby.

Mimo týchto vlastných zdrojov sa získali finančné prostriedky:

- Dom opatrovateľskej služby

Na kúpu od Poľnohospodárskeho družstva sa zriadila pôžička 2 milióny na dobu 10 rokov.

- Intereg – informačné centrum

Na zriadenie a vybavenie informačného centra sa podarilo vybaviť 1 mil. Sk pre našu obec.

- Základná škola – fasáda

Vzhľadom na havarijný stav fasády školy (padajúca omietka, zatekanie, zhnité obloky), obec požiadala o pomoc Ministerstvo školstva SR. Bolo nám vyhovené a obci bola pridelená dotácia 2 milióny Sk. Opravu realizovala Stavindustria a.s. Liptovský Mikuláš.

- Skládku TKO a kompostovisko

Skládka TKO v Lopatine sa postupne rekvituje a v roku 2008 bolo na túto činnosť použité z Enviro fondu 720 tis. Sk. V rámci tohto projektu je zahrnutá aj úprava kompostoviska v Potočku.

Plán investičných akcií pre rok 2009

Vzhľadom na zlú ekonomickú situáciu a svetovú hospodársku krízu je aj rozpočet obce prispôsobený tejto dobe. Mimo vlastných zdrojov, ktoré rátame v čiastke 53 110,27 EUR (1.600 000,- Sk) budeme riešiť aj iné zdroje, hlavne z fondov:

- Dom opatrovateľskej služby

Jedná sa o 24 hodinovú sociálnu a zdravotnú starostlivosť pre občanov v našom zariadení. Je to naša prioritná akcia pre rok 2009. Jej náklad na prestavbu činí 458 076,- EUR (13 800 000,- Sk).

Celý náklad vykryjeme z mimo obecného rozpočtu a to:

282 148,31 EUR (8 500 000,- Sk) – zo Štátneho fondu rozvoja bývania.

Je to úver na 20 rokov s 1 % - úrokom.

175 927,77 EUR (5 300 000,- Sk) – bude činiť pôžička z banky.

Tieto zdroje sú kryté úverovým rámcom. Ak sa ich podarí zabezpečiť v plnej výške, tak prestavba by mala byť v máji 2010 dokončená. V ďalšom však bude treba riešiť vybavenosť tohto zariadenia.

- Multifunkčné ihrisko

Jedná sa o ihrisko rozmerov 33 x 18 m, ktoré by malo byť vybudované na „Starom ihrisku“ v areáli Mateja Staroňa. V lete by sa tu hral futbal, tenis, volejbal a v zime by slúžilo ako klzisko. Čiastkou 39 832,70 EUR (1 200 000,-Sk) prispeje na výstavbu VÚC Žilina. Obec prispeje na výstavbu 9 958,18 EUR (300 000,- Sk).

Akcie z vlastných zdrojov:

- Autobusové zastávky

Jedná sa o vybudovanie autobusových zastávok v modernom štýle a to Za brúsom, na hornom konci a na nižnom konci obce, v celkovej hodnote 14 937,26 EUR (450 000,- Sk).

- Kontajnerové plochy

Vzhľadom na neustály neporiadok okolo kontajnerov, ktoré sú voľne porozkladané

po obci, je potrebné vybudovať uzavreté spevnené plochy a to pre rok 2009 v týchto lokalitách: na dolnej zastávke, pri Autroniku a na hornej zastávke o objeme cca 14 937,26 EUR (450 000,-Sk). Ďalšie lokality budú riešené v nasledujúcich rokoch.

- Rekonštrukcia osvetlenia a miestneho rozhlasu

K tomuto pristupuje vzhľadom na častú poruchovosť, nefunkčnosť a neekonomickosť prevádzky stávajúceho osvetlenia. Momentálne sa spracováva štúdia a po odsúhlasení odborníkmi by sa malo začať s rekonštrukciou. Na túto akciu budeme žiadať príspevok z eurofondov.

- Generálna oprava miestnych komunikácií

Vzhľadom na neuspokojivý stav miestnych komunikácií a vykonané inžinierske siete sa spracováva projekt, ktorý by bol podkladom na žiadosti pre štrukturálne fondy na získanie potrebných financií. Jedná sa zhruba o 331 939,19 EUR (10 000 000 Sk).

- Nový stavebný obvod

Vzhľadom na to, že naša obec neustále starne a pre neuspokojivý stav s pozemkami na individuálnu výstavbu rodinných domov obec chce zriadiť nový stavebný obvod v lokalite Váracké, ktorý je v súlade s územným plánom obce. Obec eviduje viaceré žiadosti na výstavbu, z ktorých 23 sú záujemcovia z obce, ktorým by sme chceli vyjsť v ústrety. Prišlo už k prvému kontaktu potenciálnych stavebníkov a právnik Dr. Vozára, ktorý by mal pomôcť pri vysporiadovaní zložitých majetkoprávných vzťahov.

Aj touto cestou chceme apelovať na občanov, ktorí sú vlastníckmi v danom obvode, aby boli ústretoví pri vysporiadovaní danej parcely, kde by vznikol nový stavebný obvod s prevažne mladými rodinami.

Ing. Pavel Beťko, poslanec OcZ, predseda komisie výstavby a územného plánovania

Modernizácia bola potrebná

Tribúnu futbalového štadiónu vybudovali obetaví občania v päťdesiatych rokoch minulého storočia v akcii „Z.“. Zub času sa však podpísal aj na tento objekt. Vstupná brána už patrí histórii. Na jej mieste vyrástlo moderné sociálne zariadenie pre športovcov i fanúšikov. Všetky stavebné práce opäť vykonávajú svojpomocne nadšenci futbalu.

Združenie majiteľov lesov PS v Závažnej Porube bilancovalo

V piatok 27. februára 2009 sa uskutočnilo Valné zhromaždenie Združenia majiteľov lesov v Závažnej Porube, kde výbor združenia v zmysle platných stanov 1x do roka predkladá členskej základni odpočet zo svojej práce vždy za uplynulý kalendárny rok.

Rok 2008 bol poznamenaný zložitou a komplikáciou v dodávateľsko – odberateľských vzťahoch a to hlavne v cenovej politike za predaj drevnej hmoty, zasiahnutím aj lokalít nášho združenia kalamitou a veternou smršťou, kalamitou spôsobenou lykožrútom smrekovým nakoniec aj samotnou finančnou krízou, ktorá neobišla ani našu či už podnikateľskú ale aj ekonomickú sféru v podnikaní v lesnom hospodárstve všeobecne. Všetky tieto skutočnosti sa premietli a odzrkadlili v konečnom dôsledku na hospodárskom výsledku združenia. Keď uvediem čísla, ktoré tvoria za rok 2008 hospodársky výsledok, v príjmovej časti je to 4 356 195.- Sk, vo výdajoch 3 155 057.- Sk, zisk po zdanení potom predstavuje čiastku 1 207 138.- Sk, v prepočte na EUR je to čiastka 60 461,00 EUR a to je podstatne nižší výsledok ako v roku 2007.

Výborom predložená správa prečítaná na Valnom zhromaždení podpredsedom Ladislavom Broskom, bola pre členov a nakoniec aj pre históriu koncipovaná do niekoľkých oblastí, a to:

- činnosť výboru
- plnenie uznesení z posledného Valného zhromaždenia z roku 2008
- výrobnú činnosť pod ktorou rozumieme činnosť spojenú s ťažbou dreva a pestovateľskú činnosť
- ostatné činnosti (nájomné zmluvy, stav členskej základne, organizačné a personálne otázky, ekonomická oblasť a pod.)

Keď by sme mali jednotlivé oblasti charakterizovať aspoň stručne, nevyhneme sa prirodzene aj číslam, hlavne v ťažbe dreva, ktorá oblasť bola poznačená kalamitou (veterná smršť, lykožrút), čo v konečnej fáze predaja drevnej hmoty sa prejavilo nižšími cenami za 1 m³ hmoty a tým pochopiteľne aj k nižšiemu celkovému hospodárskemu výsledku.

Chcem tu uviesť, že v roku 2008 bolo vyťažených celkom 2640 m³ drevnej hmoty a podotýkame, že je to len drevo z kalamity či už po veternej smršti, alebo drevo napadnuté lykožrútom. Dosiahnuté tržby v roku 2008 spolu sú 3 256 300.- Sk a to napriek všetkým spomínaným, ale aj neuvádzaným nepriaznivým vplyvom na cenu dreva hovorí o dobrej manažérskej práci tých členov výboru, ktorí sa touto problematikou zaoberali. Tiež je potrebné pri hodnotení tejto časti poďakovať v nemalej miere aj nášmu hlavnému od-

berateľovi – firme BALUX zo Záv. Poruby, ale aj zástupcom ďalších odberateľských firiem, ktoré drevo nielen odoberali, ale aj načas uhradili faktúry.

Keďže príjmy vyplývajúce z nájmu nehnuteľností sa v roku 2008 vo výške 923 559.- Sk v podstate nemenili, tržby, ktoré dostávame za predaj dreva sú našou hlavnou a dôležitou čiastkou pre dosiahnutie priaznivého hospodárskeho výsledku.

V pestovateľskej činnosti uvediem pre zaujímavosť len veľmi stručnú informáciu: v roku 2008 bola v rôznych lokalitách zalesnená plocha 3,58 ha a vysadené bolo celkom 21 900 ks stromkov – drevín rôzneho druhu v zmysle lesohospodárskeho plánu. Celkové náklady na pestovateľskú činnosť (sadenie, vyžíňanie, ochrana proti ohryzu) tvorili sumu cca 600 tis. Sk. Z tohto pohľadu združenie splnilo predpokladané aj požadované úlohy pri obnove lesných plôch.

V prácach týkajúcich sa pestovateľskej činnosti všeobecne, sme pristúpili na najímanie pracovných skupín na báze profesionálnych pracovníkov aj mimo našu obec a našu členskú základňu, nakoľko z rôznych dôvodov záujem o túto prácu značne ochabol a budeme musieť tieto veci prehodnotiť. Treba však povedať, že s prácou najímaných skupín sme nadmieru spokojní.

Z ostatných oblastí uvediem len tie, ktoré by mohli zaujímať našich členov, ale aj obyvateľov obce:

- ku koncu roku 2008 sme evidovali 503 členov. Dochádza k neustálemu zvyšovaniu počtu osôb v našej členskej základni a to hlavne z dôvodu delenia podielov na viaceré osoby z rodinných príslušníkov po pozostalých na základe dedičských rozhodnutí.

- v polovici roku 2008 odišiel od nás a ukončil pracovný pomer lesný hospodár p. Dušan Droppa. Výbor prijal na túto pracovnú pozíciu nového lesného hospodára pána Petra Staroňa z Part. Lupče. Nový lesný hospodár spĺňa všetky požadované kvalifikačné požiadavky a jeho prax aj praktické a odborné skúsenosti sa isto prejavujú pozitívne aj v našom združení.

- došlo k zmene aj na poste účtovníčky, keď z rodinných dôvodov odišla p. Anna Valentová a na jej miesto nastúpila sl. Anna Kráľová.

Aj napriek všetkému „negatívne“, pracuje súčasný výbor tak, že sa snaží všetky predsavzatia a úlohy vyplývajúce z platných a prijatých uznesení plniť, aby to nebolo cítiť negatívne na činnosti združenia. Aj v správe o činnosti bola spomínaná dobrá a plodná spolupráca s obcou v jej starostom p. P. Baránim, s PD v Lipt.

• Zľava: P. Baráni, starosta, L. Míša, podpredseda ZML, L. Broska, podpredseda ZML

Mikuláši a jeho predsedom p. Ing. Sivákom, ako aj s ostatnými organizáciami v našej obci, či už je to Poľovnícke združenie, Hasičský zbor, miestna Telovýchovná jednota, ale aj ostatné zložky a organizácie.

V roku 2010 sa budú v našom Združení majiteľov lesov konať nové voľby do orgánov združenia a bude nevyhnutné hľadať do funkcií nových aj mladších ľudí, aby títo do tejto náročnej práce v týchto doslova neľahkých podmienkach priniesli aj nové myšlienky a impulzy, ktoré sa potom prejavujú pozitívne aj v dobrých hospodárskych výsledkoch nášho združenia.

Eudovít MÍŠA, podpredseda ZML PS

LIPTOVSKÁ VODÁRENSKÁ SPOLOČNOSŤ, a.s.

Ročný odpočet vodomero, ročné vyúčtovanie, preddavkové platby

Liptovská vodárenská spoločnosť, a.s. v súvislosti s prechodom na preddavkové platby prechádza na ročný cyklus odpočtov vodomero a na ročnú fakturáciu za vodné, stočné a zrážkové vody u všetkých domácností.

V obci Závažná Poruba odpočty vodomero a následne fakturácia s vyúčtovaním preddavkových platieb sa budú vykonávať jedenkrát za rok vždy v mesiaci júl.

Odberateľom, s ktorými doteraz nie je uzatvorená zmluva na preddavkové platby, bude s faktúrou zaslaný návrh dodatku ku zmluve. Podpísaný dodatok je potrebné zaslať v priloženej vratnej obálke bez uhradenia poštovného.

Blížšie informácie Vám poskytnú pracovníci obchodnej kancelárie LVS, a.s. osobne alebo na čísle telefónu: 044/5520 071 a 0905/574 506.

Ďakujeme.

Obchodná kancelária LVS, a.s.
Liptovský Mikuláš

Odišiel prorok mravnosti. Etický maximalista v čase rozkolísaných morálnych hodnôt už neprehovorí.

Shlbokým žiaľom oznamujeme, že vo veku osemdesiat rokov nás predišiel do večnosti čestný občan Závažnej Poruby, básnik Milan Rúfus.

Rozlúčka s našim drahým zosnulým sa uskutočnila v sobotu 17. januára 2009 o jedenástej hodine vo veľkom evanjelickom kostole na Panskej ulici v Bratislave. V nedeľu, 18. januára 2009 o pol druhej sme sa s rodákom rozlúčili v evanjelickom kostole v Závažnej Porube a pochovaný bol vo svojom rodisku pod milovanou Poludnicou.

• 11. januára 2009. Rodičovský dom Milana Rúfusa sa zahalil do smútku

• Smútok je starý ako slovo samo. Modlitebné stretnutie v Dome M. Rúfusa. Porubské ženy spievali z funebrála.

Pohrebná rozlúčka

Pohrebná rozlúčka s Milanom Rúfusom prizvala do dediny pod Poludnicou množstvo jeho obdivovateľov, priateľov i známych. Rozlúčiť s ním sa prišli aj predstavitelia verejného života. List poslal prezident SR Ivan Gašparovič. Ľudia naplnili porubský evanjelický kostol, mnohí sa do neho nezmestili a stáli v hlbokom smútku pred kostolom.

Básnik objavil most medzi nebom a zemou

„Vlani, 12. decembra, sme ďakovali Bohu v chráme za básnika pri jeho osemdesiatinách,“ povedal v pohrebnej kázni zborový farár Vladimír Pavlík.

„Bola to chvíľa vďačnosti za to, že ho máme a v modlitbách sme prosili, aby nám ešte dlho hovoril svojim nenapodobiteľným slovom. Vrátil sa nám básnik, ale nie tak, ako sme si predstavovali.“ V. Pavlík v kázni niekoľkokrát zarecitoval z Rúfusových básní a pripomenul, že básnik poznal Božiu abecedu a vedel čítať

• Pohrebná kázeň, zborový farár Vladimír Pavlík

jej znaky, že objavil most medzi nebom a zemou. „Ďakujeme ti na kolenách, Bože, že požehnal si nám básnika,“ a farár sa obrátil k dvom najbližším a najmilším dušiam básnika, k manželke Magde a dcérke Zuzanke. „Možno máte pocit, že sa zastavil čas, máte pocit prázdnoty. Ste s ním však spojené spomienkami a vierou. Viera nás spája s tými, ktorí nás predišli. V tejto viere odovzdajte vášho drahého do Božích rúk a príde pokoj do vašej duše, do vášho boľavého srdca.“

• Smútoční hostia, naľavo štátny tajomník Ministerstva kultúry SR Augustín Jozef Lang

Modlitba

Ďakujeme, Bože, za tohto básnika.
Za bohaté dielo, ktoré nám zanechal.
Za veľké myšlienky, ktoré vteliť do slov.
Za úctu k slovu ako Tvojmu daru.
Za zápas viery smerom k zrelosti.
Za poznanie, že bez Teba sme ničím.
Za prorocký hlas do tragédie sveta.
Za jeho modlitby a modlitbičky,
ktoré si našli cestu do premnohých srdiec.
Za jeho veľkú lásku k manželke a dcére
a za ich veľkú lásku k nemu.
Keď jeho odchod zranil jeho najmilšie
bytosti, ale aj nás všetkých,
prichádzame k Tebe.
Keď nás najviac bolí srdce,
Ty si nám najbližšie.
Daruj nám oči, ktoré by Tvoju blízkosť
cítily, ktoré by Tvoju večnosť zahliadli.
Večnosť, do ktorej vstupuje ten,
ktorý nám bol a navždy zostane drahým.
A lieč bolestné rany svojím pokojom.
Amen. Doc. ThDr. J. Grešo

• Majstrovi Milanovi Rúfusovi sa poklonilo aj Mesto Liptovský Mikuláš. Sprava: primátor Ing. Ján Blcháč, prednosta MsÚ Ing. R. Urbanovič

• V žiaľi hlboko zarmútená najbližšia rodina Milana Rúfusa: manželka Magda, dcéra Zuzanka

Zanechal hlbokú stopu

„Dnes sme sa rozlúčili v rodnej obci s veľkým básnikom, ktorého môžeme prirovnať k takým veľikánom, akým bol Pavol Országh-Hviezdoslav. Skrátka, niekto, kto v tomto národe zanechal hlbokú stopu,“ povedal počas smútočného obradu predsa Žilinského samosprávneho kraja Ing. Juraj Blanár.

• Ing. J. Blanár: „Milan Rúfus oslovil ľudí.“

„Mal som možnosť sa s ním stretnúť v decembri pri príležitosti jeho narodenín a odovzdania čestného občianstva nášho kraja. Dnes tu akoby som cítil všetko, čo chcel svojim dielom povedať. Česť jeho pamiatke. Budeme si ho aj naďalej ctíť ako významného Slováka, ktorý dokázal osloviť ľudí aj ďaleko za hranicami našej vlasti.“

• Ženská spevácka skupina Závažnej Poruby zaspievala dve piesne: Liptov môj milý a Naveky závažná

Život je radosť, bolesť i smútok

12. decembra sme sa tešili s mnohými návštevníkmi z celého Slovenska, že máme jedinečného rodáka, človeka veľkej morálnej sily a vnútornej celistvosti – integrity. Tešili sme sa, že sa nám podarilo otvoriť expozíciu v rodičovskom dome Rúfusovcov.

• Starosta P. Baráni: „Pokoj Tvojej duši, Milko!“

Tešili sme sa, že si ako každý rok štebujeme v rodnom hniezde vzácne verše až nebeskej múdrosti. A samozrejme sme sa tešili z toho, že sa práve v Závažnej Porube narodil veľký človek.

Bol to pre nás deň RADOSTI.

11. januára nás ranila správa o majstrovom odchode. Nestihol už, či nevládala prísť k nám, do kraja svojho detstva, kde podľa vlastných slov chodil mocnieť vo chvíľach, keď sa už pre súčasnosť cítil prislabý. Svet našich potrieb, zaužívaných predstáv, svet osláv, ocenení a prejavov a či už ozajstného, alebo štylizovaného záujmu ho úplne vyčerpával.

Bol to deň SMÚTKU.

Predstava Milko, že už nevypovieš pri našich návštevách otázku: „Nuž čože je nové v Porube?“ - bolí. Predstava, že už nepošleš obvyklý pozdrav vždy k 10. decembru roka, nuž táto predstava bolí. Svet človeka, to je aj bolesť. „Ale, ktože by chcel veľké veci zadarmo?“ pýtal si sa a my to rešpektujeme.

To prázdno po Tebe Milko bolí. Ale môžeme ho zmierniť, ak budeme nositeľmi Tvojej filozofie života. Lebo ako píšeš, jedine, čo človek môže stratiť, je stratiť sám seba.

Ďakujeme, že Ty si si sám seba zachoval. A ani Tvoj odchod na tom nič už nezmení. Pochopiť a porozumieť Tvojim slovám je veľká vec. A povedané Tvojimi slovami veľké veci bolia. Nech teda bolí...

Milá zarmútená rodinka, vážené smútočné zhromaždenie, vzácní hostia.

Milan Rúfus, básnik veľkej sily mlčanlivého slova. A on skutočne mlčí. Etický maximalista v čase rozkolísaných morálnych hodnôt už neprehovorí.

Aký bol Milko človek?

Mal dobré srdce, vedel rozdávať lásku. O tom svedčí jeho láska k rodnej Porube, Liptovu a našej krásnej vlasti. Mal krásny vzťah, ako vždy hovoril, k svojim dvom dievčatám. Miloval svoju manželku pani Magdu, bol starostlivým, trpezlivým a neuveriteľne láskavým otcom svojej Zuzanke.

Bol to človek múdry, ale pritom veľmi skromný. Sám takto hovorí. Boh mi dal slovo. Ak mi ho potom vezme, nič sa nestane. Dá ho inému. A BOH si to slovo na náš veľký žiaľ vzal.

Je ťažké veriť, že je to tak. V kronike novootevoreného domu Milana Rúfusa v Závažnej Porube čítame: „Ďakujeme Bohu za dar básnika“. Asi ťažko povedať viac.

To, že si sa narodil v Porube, ktorá ostala pre Teba NAVEKY ZÁVAŽNOU, Tvojich rodákov zaväzuje niešť Tvoje poslanstvo pokory, humanizmu a lásky typu AGAPÉ ďalej.

Rakvu s Tvojou telesnou schránkou uložíme tam, ako si aj ty hovoril miestu posledného odpočinku „tam nad dedinou“. Uložíme ju tak, aby si sa pozeral na symbol Tvojej NAVEKY ZÁVAŽNEJ, na Poludnicu.

Pokoj Tvojej duši, Milko od Rúfusov. Česť Tvojej pamiatke.

Vážení rodáci, smútiace Slovenko! Vzácni hostia, poslanci NR SR, primátor Liptovského Mikuláša, vážená pani Magda, Zuzanka Rúfusové! Sestry a bratia!

• Drahoš Machala, spisovateľ, poradca premiéra SR

Prežívame stratu, lebo odišiel prorok mravnosti Slovenska. Naša vlasť dostala veľké dary osobností básnikov, ktorí sa stali svedomím národa: Kraska, Rázusa, Novomeského a Rúfusa. Vyrástli v domoch, kde zvykol visieť portrét doktora Martina Luthera a úryvkom Hrad prepevný jest pán Bůh náš. A vedľa bol portrét Štefánika. Na stoloch ležal Transcius s kostenným kalichom. Kam sa z našich domov podeli tieto symboly, ktoré nás utvrdzovali vo viere? Oslepli sme azda? Stratili smer, keď nenásledujeme odvahu týchto mužov skutkov?

Svedomím národa bol najmä Martin Rázus, na pleciah ktorého vyrástol ďalší veľký Lipták Milan Rúfus. Do kolísky sa mu pozeral Kriváň, obor sklonený nad Slovensko, ktorý ho ponad veky chráni. Pre Rúfusa zostala rodná Poruba Naveky Závažná. Odišiel do sveta ako učen a vrátil sa pokorný ako majster, ktorý splnil všetky svetské úlohy. Dnes sa jeho pohľad na Poludnicu zveční.

• Posledná cesta je cesta nesená. Rakvu vynášali poslanci Obecného zastupiteľstva v Závažnej Porube

Skláňame sa v hlbokéj úcte pred básnikom preto, lebo slovenský národ nikdy neopustil: ani v dobrom ani v zlom. Čakali sme na jeho myšliacu múdrosť, ktorú vážil na váhach vlastného svedomia. Rúfus je dôkazom a potvrdením toho, že slovo sa skutkom stalo... Vážime si najmä to, že pri Slovákoch stál Rúfus vždy v čase voľby. Rozhodne ako luterán privítal aj podporil zriadenie Samostatnej slovenskej cirkevnej provincie roku 1977 pápežom Pavlom VI... Vedel akú milosť to prinesie

naším bratom katolíkom, grécko-katolíkom a širšie aj kresťanom Slovákom. A rozhodne sa spolu s Kaliským, Mináčom i Kružliakom ako občan postavil za vznik nezávislej Slovenskej republiky v máji 1992 na Kongrese slovenskej inteligencie, keď sa vyslovil: „Na takúto Voľbu apelujem!“

„Hovorím, čo som hovoril,/ a sám viac neviem o tom./ Ktosi mi dvere otvoril/ objasniť sa so životom./ Ktosi mi slová posielal./ A práve také slová - / košielku z ramien anjela,/ čo letel do domova.“ Milan Rúfus bol pozhnaný básnik: počul to, čo iní nepočuli. V čase, keď sa to nenosilo spieval o rodnom kraji, o domove, aj o vlasti. Spieval o domove zvanom národ a vzdával hold jeho čarovnému slovenskému jazyku. Aj dnes, keď to zase nie je v móde! Ale on vždy vedel, že najmä tam, kde niet morálky, nastupuje móda... Spieval o domove zvanom ľudstvo aj o matičke Zemi. Býval k režimom, k tomu minulému, aj k súčasnému kritický: ale nikdy nefrflal. Niesol svoje bremeno a spieval. Mal svoj nápev a po celý život si spieval tú svoju. Žil v pokore. Preto dôstojne!

Ľudský smútok je smútkom pamäti. Pohrebný sprievod Závažnou Porubou nemal konca. Trúchliac kráčali rodáci, Liptáci, citelia diela Majstra slova. Na miesto posledného odpočinku vypravádzali rakvu Milana Rúfusa stovky ľudí.

Čo nám odkazuje? Slovákom, aby sme učili svoje deti a vnukov láske k vlasti, milovať Slovensko. Liptákom, aby ste si strážili svoj hrad. Nedajte si zničiť chrám liptovskej prírody nájazdami bezohľadných zbohatlíkov, keď chcú zastavať Liptov cudzorodou architektúrou. Luteránom a širšie kresťanom, aby mali v úcte predkov, aby milovali blížnych, a v tomto zvlčilom kapitalizme sa správali ako bratia a sestry... Aby sme nebolí ústupčiví, ale držali sa viery. Ona je naša nádej. Aby sme sa vždy a všade zastali svojho presvedčenia. Poznáme osvedčený spôsob: Tu stojím, inak nemôžem. Tak mi Pán Boh pomáha!

My, Slováci sme už raz takí, že pravosť hodnoty spoznáme až vtedy, keď ju strácame. Chápeme, aký bol Majster Rúfus ľudsky mäkký... Jeho mäkkosť však lámal hektický, huronský pokrik súčasných elektronických médií... Práve svojou tichou, luteránskou neústupčivosťou konal odvážne a statočne! Chcem sa vám drahí rodáci, osobitne starostovi Pavlovi Baránimu poďakovať za otvorenie Múzea Milana Rúfusa. Prejavili ste tak úctu k dnes

• „Bože Otče, čo si Ty stvoril, Bože Duchu svätý, čo si Ty posvätil, Bože Synu svätý, čo si Ty vykúpil odovzdávame do Tvojich svätých rúk...“ zborový farár Vladimír Pavlík.

zaznávanému stavu slovenských spisovateľov. Ak za svojim rodákom zasmúťte, stačí aby ste vošli k Rúfusovcom, ako do duchovného chrámu. Včera na Panenskej ulici v Bratislave sa s majstrom rozlúčili najvyššie authority Slovenskej republiky: prezident Ivan Gašparovič a v mene predsedu Roberta Fica, podpredseda vlády Dušan Čaplovič. Ale osobitnou, vieru, nádej aj lásku privolávajúcou kázňou sa s ním rozlúčil vo Veľkom evanjelickom chráme docent dr. Ján Grešo. Aj my sa v duchu, sklonení modlíme: Zostaň s nami Pane, lebo sa zvečerieva...

Chcem sa i ja s našim poetom rozlúčiť v mene slovenských spisovateľov: Spi náš, rozprávkový Svetovládny rytier a snívaj svoj sen o šťastnom slovenskom národe! Pridávam svoje sbomom: Napriek smútkom, odchádza náš básnik do dobrej spoločnosti do vechy Na večnosti „Napokon, povedzte im pri zášernom víne, / (pri víne zo zášeria, skrátka zášerine), / aby sa nenáhlili príliš od stola. / Len si ešte, kdesi-čosi vybavíme / a pribehneme ta tiež v hrstke popola.“

My, čo tu zostávame, sľubujeme, že zabudneme zabúdať. Pamätliví Novomeského výroku, že: Smrť je len nenávratno. Iba zabudnutie je koniec života! „Hovorím to, čo hovorím,/ a konám to, /čo musím./ A časy tiahnu pohorím./ A drobným krôčkom husím/ potichu šliapu moje dni / po darovanej hrude./ Ktorý z nich bude posledný,/ neviem,/ len viem, že bude.“

Na Slovensku je o proroka menej. A o básnika mravnosti. Chýbať nám bude najmä Človek. Rozlúčime sa s ním slovami starých Slovákov z Veľkej Moravy aj našich pradedov: „Majstre a Učiteľ náš – Vječnaja pamjať!“

• Bože môj, len k Tebe, bližšie k Tebe...

Milanovi Rúfusovi

Dotrpel majster - za nás všetkých
svoj ťažký údel dožil ...
Však nechal nám tu - všetko vznešené
čo citom do slov vložil
múdry a vzácny veľký duch
ktorý po svete chodil
v skromnom aj hrdom šate básnika ...
Trpel aj za nás za náš krutý svet
z ktorého dobro - najľudskejšou krvou!
do nenávratna unika ...

Vnímal tú stratu viac než davy iných
- osudovo vážne aj zuby zloby
cítil bytostne vždy, keď si bosý
klakal do trniny či nahým telom
líhal na ostne ...

Nezanevrel však a vždy svojim Dielom
dával nám svetlo dlane pomocné...
Pre lepší život nevinných a slabých
- ktorých mal nadovšetko rád
na oltár lásky za ich detský úsmev
- ochotný celé srdce dať!
Nikdy však zlomok ani drobné mince
- vždy celé v svojej nádhere
keď stratená ovca, keď márnotrpný syn
či bezradný pútnik
- v nádeji klopal na dvere

V chráme vlúdneho slova
- slovenského grálu v príbytku národa
čo vlastní len malú však vernú a vďačnú
čiasťku Matky Zeme - vždy bolo prestreté
a vždy otvorené...

Vďaka básnikovi vždy aj pozhnané
ako chlieb, soľ a voda - bohatšie netreba
prostejšie sa nedá ...

Preto nám bol básnik - blízky od Kolísky
prebúdali nás žiť a za pravdu sa biť
- spevom jeho Zvony a nielen teraz
- neraz! jeho čistá slza
- našu bolesť roní ...

*

Vďaka Ti, majster z rodu najväčších
čo nezapreli Boha čo nezradili ľudí
čo neprekliali svet ...
Dopraj nám spolu
v Tvojich básňach, majster
- až do múdrosti zriť
a zbav nás starého zla dedičnej náture
- očistným krstom vo víne pravdy
vlastnej kultúry

*

Nech bodlač nevďaku závistlivo chrastie
už hrob Tvojej slávy - nikdy nezarastie
a nech v každom verši
- ožiješ nám znova!
Nech zlato Tvojich slov
neklesne do ticha v sivej tme olova
nech Ti na mohyle veľkého básnika
- už naveky kvitnú
Tvoje vzácne slová!

Bratislava 11.1.2009
Viliam Hornáček

Pocťa Majstrovi: Slovensko recituje Rúfusa

Milan Rúfus. Človek, ktorý našu generáciu viedol za ruku takmer celý život. Previedol nás mladostou, dozrievaním, bol s nami, keď sme prežívali svoje radosti i trápenia. Najmä v našich trápeniach sme často brávali do rúk jeho básne, úvahy, postrehy a eseje. Hľadali sme v nich odpovede. Pomáhal nám riešiť problémy zložitých medziľudských vzťahov, veľkým dielom prispel k tomu, akí sa z nás stali ľudia. Milovali sme ho ako rodiča aj najlepšieho priateľa. Bol pre nás naozajstnou osobnosťou, morálnou autoritou, životnou istotou. Milan Rúfus pre nás objavil poéziu a naučil nás, že aj v tomto svete bez ideálov, v ktorom vládne moc peňazí, je miesto pre obyčajnú ľudskosť a slušnosť. Učil nás mravným prístupom aj vtedy, keď sa to ostatným videlo zbytočné, bojoval aj vtedy, keď sa zdalo, že je celkom sám.

Keď sa minulý rok blížili jeho 80. narodeniny, rozmýšľali sme, aký dar by ho mohol potešiť.

V úvahe Slovo básnika Milan Rúfus napísal: „Viem, že problém umenia sa nevyrieši dlhými debatami, konferenciami, ale samou tvorbou. Posledné slovo, či správnejšie, posledný čin, musí mať umelec. Ale nepoznám osamelejšieho človeka, ako je básnik bez svojho čitateľa. Je dobre, veľmi dobre, ak sa títo dvaja stretnú a povedia si bez akejkoľvek oficiálnosti pár slov.“

Aj keď Milan Rúfus nemal núdzu o stretnutia, nikdy nebol bez čitateľa, ba patrili medzi našich najčítanejších autorov, rozhodli sme sa sprostredkovať mu k jeho sviatku stretnutie s mladými čitateľmi z celého Slovenska.

Rozposlali sme prostredníctvom Učiteľských novín a Internetu výzvu s názvom POCTA MAJSTROVI: SLOVENSKO RECITUJE RÚFUSA.

Naším cieľom bolo, aby sa poézia Milana Rúfusa dostala tam, kam patrí – k deťom a mladým ľuďom. Aby sa prostredníctvom nej dostalo k mladým ľuďom posolstvo a morálny odkaz človeka, akého nám môže závidieť ktorýkoľvek vyspelý národ sveta najmä v čase, keď náš život opanovala hrubosť, keď sa pomýleným ideálom u mládeže stalo hulvátsstvo a násilie, keď pojem celebrity vytlačila z nášho spoločenského života pojem osobnosť, keď nám chýba propagácia slušnosti, poctivosti a morálnych autorít. Výzvu sme napísali s presvedčením, že najkrajším darom pre básnika bude, ak Slovensko bude recitovať Rúfusa. Ale nielen recitovať. Ešte dôležitejšie sa nám zdalo to, že jeho odkazu porozumie čo najviac mladých ľudí. Ak slová, ktoré napísal, darujú učiteľia svojim žiakom a padnú na úrodnú pôdu. „Slová sú stopy, ktoré po sebe zanecháva niekto, kto nami prešiel a prinútil nás vydať tón“, napísal Milan Rúfus.

Naša výzva naozaj padla na úrodnú pôdu. Prišlo nám vyše 100 ohlasov, listov, pozdravov, projektov a fotografií z celého Slovenska. Ozvali sa základné školy, gymnáziá, priemyslovky, odborné školy,

knižnice. Niekoľko ohlasov prišlo aj zo slovenských škôl a organizácií v Srbsku a z dvoch slovenských škôl v Poľsku. Všetci nám napísali o tom, ako si uctili básnikove narodeniny. Neorganizovali sa žiadne formálne aktivity. Mladí ľudia dostali za úlohu vybrať si z tvorby básnika, čo ich najviac oslovilo. Potom prebiehali zaujímavé rozhovory na hodinách literatúry a etickej výchovy. Organizovali sa akademie, kde najlepší recitátori interpretovali básnikovu poéziu, dramatisovali prebásnené rozprávky, vyhľadávali autorove knihy, z ktorých si urobili v školách výstavky. Uskutočnilo sa množstvo hodnotných kultúrnych podujatí, do ktorých sa zapojili tisíce detí a mladých ľudí.

Milan Rúfus sa nedožil stretnutia, ktoré sme mu túžili sprostredkovať v našej výzve. Odišiel navždy skôr, ako sme mu mohli zhromaždené odkazy odovzdať. Osireli sme. Jeho odchod nás veľmi bolí.

Vzniklo však zvláštne spojenie a pocit spolupatričnosti medzi úplne neznámymi ľuďmi, ktorí pocítili vzájomnú blízkosť. Stali sme sa priateľmi na diaľku. Všetkých nás spájajú myšlienky Milana Rúfusa a potreba odovzdávať ich ďalším generáciám. A tak sa nám žiada zopakovať: „Slová sú stopy, ktoré po sebe zanecháva niekto, kto nami prešiel a prinútil nás vydať tón.“

ĎAKUJEME.

V mene organizátorov výzvy **Etela Hessová,**
riaditeľka ZŠ Dr. Milana Hodžu, Bratislava

Na adresu Štefana Hríba Nedáme

*Čo teda s básnikom keď vzdal sa svojho pera
a smrť mu slovo vzala krivde sa nevzpiera.*

*Ešte je na jeho hrobe vlhká hlina,
už vyjú hyeny už sa zmija vzpína.*

*Dušu predávajú, to ich zaujíma.
To je známa veta, prečítaná kniha.*

*Z hrobu hlinu berú, trúšia plané slová.
Tak chcú seba vzkriesiť vyhrabať sa z hnoja.*

*Keď berie sa citom, brať sa vtedy len smie,
inak je krádežou, je to zneuctenie.*

*Dával si vždy všetko viac než mohol sľúbiť
tak sa dáva s láskou takto sa má ľúbiť.*

*Pite z tej spovede, odovzdal Vám telo,
a z križa pozerá, na svoje dielo.*

*O vzkriesenie neprosí, to nevráti ho bohu
a dielo márne zomrie s tým
čo písal na oblohu.*

*Nedáme Ťa Majster, tak prisaha naša,
verím v Modlitbičky večná je ich krása.*

*Tak som rástol s nimi ako Tvoje dieťa
stále žiješ vo mne rodná hruda vie Ťa.*

Ing. Ján Zlejší z Beňadikovej

Rodná dedina

Michal Ilanovský, Hlavná 78

*Tesne tam pod nebičkom,
čnie sa vrchol epitafu,
pre básnika, čo siahla vyššie,
ako si ostatní za život siahnu,
pre človeka, ktorý počul láskanie života,
človeka, ktorý počul ako chutí láska,
úprimnosť, či sloboda,
ktorý počul vlastné slová,
počul biť srdcia ľudí,
ktorý našiel ľudskosť, lásku slova
a do slov dal lásku Boha,
ktorý vedel, to čo našiel, darovať nám-davu,
ukázal ako to nájsť, ako rásť a nestratiť tvár.*

*A bol by chcel, aby sme ľuďmi boli,
šakali už dlho vyli
v našich dušiach na nebe,
my v Bohu a Boh v tebe,
nebe v nás a pri tebe.
Čítte slanosť vašich slz,
nebojte sa, keď ste sami,
Boh je a vždy bude s vami,
prejdite tmou v očakávaní,
že za ňou je úsvit prianí.*

*Do zeme si ukladáme
poklad náš tak vzácny,
že žiadne peniaze ho nikdy nedosiahli,
telo do zeme, spomienky do duší,
kto z nás mohol tušiť
ako raz budeme na tohto človeka,
ako raz budeme na neho hrdí,
ako raz budú znieť jeho verše tiše,
v šere a šepote poslednýkrát: Rodná
dedina, Srdcu jediná, Ten kopec,
Tie lúky, Tí ľudia,
Mladosť, Naše prvé kroky,
Ten potôčik, Život....
Zbohom buď, veď všetko ušlo tak rýchlo,
dedina moja rodná, dedina mne jediná.*

Oznam

Kázeň doc. ThDr. J. Grešu na rozlúčke s M. Rúfusom vo Veľkom evanjelickom kostole v Bratislave 17. januára 2009 a vystúpenie podpredsedu vlády SR Dušana Čaploviča na pohrebe v Bratislave je prístupné v Dome M. Rúfusa.

Domov a čas – báseň a svet

Imrich Vaško

IBA LÁSKOU

K odídeniu
Milana Rúfusa
* 10. 12. 1928
+ 11. 1. 2009

*Ako na stopy v snehu
dovíďme už navždycky,
že do večnosti sa prehol
Tvoj čas, vrúcny básnik,
čo zo sna, pravdy a krásy
zmajstrúva si
prezázračné kúsky bytia,
údelu milovanej zeme,
neba slovenského.*

*Ako tie stopy v snehu
udrží v odblesku
Božia nedela mrazivá
a iba láskou,
nadto vernosťou z najvernejších,
si Ťa prikryjeme,
s pokorou idúcky
k Poludnici
tak ako už za živa.*

(Ružomberok, 11. 1. 2009)

+ + +

Vážený pane starosto, vážení pozústali,
vážení občané družební obce Závažná
Poruba.

S veľkým smutkom v srdci jsem přijal
zprávu o smrti Vašeho významného pří-
buzného, rodáka a spoluobčana, básníka
Milana Rúfusa. Spoluobčané Bohuslavic
a já cítíme s Vámi a vyslovujeme Vám
hlubokou, upřímnou soustrast. Necht
Vám je posilou světlá památka a skvělé
dílo, které básník Milan Rúfus zanechal.
Se srdečným pozdravem

Kurt Kocián, starosta

Michal Chuda

Prázdná zvonica

Na rozlúčke s Milanom Rúfusom

*Po bolesti je aj tvoj kalich prázdny
a po kríži vždy príde vzkriesenie.
Tak si to žil - aj v živote, aj v básni
a životu si nehovoril nie.*

*A sial si zrno - po ňom prahli brázdy,
žalm o človeku spieval vznešene,
koreniac v Bohu od počiatku, navždy -
nie prorok, básnik stúpál na cene.*

*Veľbným smútkom znejú tvoje zvony,
zjazvené srdcom, v ktorom láska tróni.
Len prázdna zvonica je dnes tvoj dom.*

*Je dokonané! nádej vraví z kríža.
Anjeli-slová k Otcovi sa blížia -
všetko sú správy o tom prežitom.*

Január 2009

Odišiel Milan Rúfus

Odišiel prorok. Ticho zavrel knihu.
Dopísal posledné. Hluchí sme boli k bo-
lavému slovu, ktorým prosil, vážil, ale i
varoval. K jeho vážnemu slovu, ktoré čas-
to bolestne kládol na papier z lesov Po-
ludnice. Slovu, ktorým miloval a učil nás
milovať, trpel a ticho, skryte učil, ako tr-
pieť treba. Varoval, ale neposlúchali sme
ho.

Odišiel v tichu skromnej nemocnič-
nej izby, kde ho dcéra Zuzka hladila več-
ne detskou rúčkou, kde ho jeho Magda
pohládala a v tichom zúfalstve prosila –
ešte neodíď. Zvieralo mi srdce, lebo som
vedel, že už vykročil na cestu a musíme
sa rozísť. Do času. Ja viem, že len do času,
ale povedz Bože, prečo to tak bolí. Veď
sme len ľudia. Rozchody vždycky bolia.
Mali by sme sa tešiť, ale ja to nedokážem.
Je to ľudské? Veď i Ježiš zaplakal nad La-
zárom, keď mu zvestovali, že zomrel.

Opustil nás ticho, nečakane, presne
jeden mesiac po osemdesiatke. Zostali
nám spomienky, jeho blízkosti a úžasné die-
lo. Studnica slova, pravdy, pokory a lásky.
Budeme sa pri nej stretávať? Pri studnič-
ke zázračnej a jej vodou hasiť naše naše
bôle, ale i kropiť našu nádej, že raz predsa
len človečenstvo sa zobudí a vykročí na
cestu nádeje Bohom povolanej bez ego-
izmu, závidi, lakomstva a zloby. Že raz
v pokore pokľakne a úprimne sa vyzná
– verím Pane Bože, že len čo, čo Ty chceš
a čo mi dávaš je dobré, chcem ísť k Tebe.
Opustil si nás Milan a predsa zostávaš s
nami so svojimi Modlitbičkami, ktoré ti-
cho odriekajú deťom naše mamy. Tak ti-
cho a pokorne, že to pohlo srdcami naj-
väčšieho národa na našej planéte a prišli
sa Ti osobne pokloniť.

Vrátil si sa, ako si písal v básni, spoči-
núť na úpäti Poludnice, princeznej Lipto-
va, ktorý si miloval detskou čistou dušou.
Rúfus, to meno môže byť od slova rufen
= volať. Odteraz nám budeš stále, nepre-
stajne, ticho a pokorne, s naliehavou lás-
kou volať aby sme sa spamätali, pokým je
ešte čas.

MUDr. Martin Jančuška
Vo Viedni, 12. januára 2009

Vyjadrujem úprimnú ľútosť nad skonom
Majstra M. Rúfusa: vaša práca v súvislosti
s predchádzajúcimi oslavami bola vysoko
profesionálna a pre mňa veľmi podnetná
a obohacujúca.

Vladimír Struhár, učiteľ, Ružomberok

Veľmi pekne ďakujem za krásne noviny.
Keď ste mi ich posielali, netušili sme, že
„čas odinakial“ odveje Majstra tak sko-
ro... Prijmite, prosím, úprimnú sústrasť.

Zuzana Stanislavová, Prešov

K pocte básnikovi Ondrej Štyrák

*odišiel básnik v mene božom
dospieval srdca árie*

*sobotný večer predýchal
do finálneho ticha
nedelného rána*

ostala báseň sama

*vernými údermi srdca požehnaná
nám pripomína časy kolísk a zrení*

*dúhovým znamením otvára v nás
depozity citu z úkrytu mŕtvych
živý v zrnku slova*

*v prísnom chlebe jeho viet
nieť neprekvasených slov
všetky zmäkli aby zvonili jak kov*

*vo víne spievajúcej krvi
spenená báseň doteká na dno
brata človeka
nekára slúži radosti*

*a my čo sme smeli dozrievať
v čase jeho plachých i smelých otázok*

*čakáme až dozrieme
na amen
kameň priválený*

*smrťou spečatil odkaz žitej básne
a z nej nám spieva jeho duša
ako z večnosti*

Tvrdenie „básnik je svedomím národa“
platí o Milanovi Rúfusovi dvojnásobne a
bezvýhradne. Asi preto, že jeho básne boli
zrkadlom jeho svedomia, jeho úprimnej,
čistej duše, krásne oživujúcej telo okolité-
ho sveta. Odvážne sa díval do očí pravde
i mocným tohto sveta a neváhal sa za túto
pravdu i proti týmto mocným kedykoľvek
postaviť.

Nie je teda azda príliš odvážne na-
zvať ho slovenským Thákurom, veľkým
Indom, ktorého v jeho krajine nenazývali
inak ako „Básnik“. Ak raz v budúcnosti
budeme hovoriť o našom „Básnikovi“,
iste by sme tým mali myslieť Milana Rú-
fusa. Vzdáme tým zaslúžený hold jemu i
jeho odkazu.

Milan Rúfus je pre nás taká veľká strata,
že ju dnes nezmeriame. Česť jeho pa-
miatke! A veľká vďaka váženej Závažnej
Porube, že svetu dala takého básnika.

Miloš Kovačka,
riaditeľ Slovenskej národnej knižnice

Odišiel Patriarcha...

Keď som sa počas „rúfusovskej oktávy“ – už s perspektívou porubskej rozlúčky – navracal k Rúfusovmu dielu, neodbytné rástol vo mne pocit, že my vlastne ani nevieme, netušíme, koho v ňom máme, s kým sme to spolu žili a kto to od nás odchádza...

A nečudo: s našim poklesnutým vedomím - v poklesnutej dobe – sa ani inšie nedá čakať. A konečne: „Skutočný tvorca vždy v niečom o niečo predíde svoj čas a čas to nemá rád“ (Rúfus). Keby niekto chcel dovidieť na Rúfusov neboťný končiar, musel by byť končiarom sám, nie jeho päťotúpätím... Takým končiarom, ako napríklad Pavol Országh Hviezdoslav.

A práve Hviezdoslav to bol, čo mi v týchto dňoch naznačil, s kým sa to vlastne lúčime – keď sa tento náš slovenský „končiar“ zahľadel na iný, ruský končiar – v čase odchodu Leva Nikolajeviča Tolského (v básni 24. novembra 1910):

P. O. Hviezdoslav

24. novembra 1910

(Úryvok)

Tam u nôh dubov rozložitých,
z pliec zhodiv nošu zemských tiarch
i úloh ducha obrovitých,
po rokoch nepokojom sýtych
svoj pokoj našiel patriarch:
muž prorok poet orličieho letku;
múdrosť baník: v tom, jak žitím šiel,
mu zmysel stopujúci do dôsledku
a v súsled, rovno nebeskému svedku,
i zisťujúci jeho pravý cieľ...

Ja myslel toho rozkročenía
keď dejateľ tu skončí púť:
Rus celá sklesne na kolená,
nech v kment či v žiň je prirodená,
a roztrhne si v mukách hrud'
i kvíliť bude, žalobnými stony
že naplní svet po najďalšiu hrádz,
srdc kladivami tlčúc v Kremľa zvony:
a hľa! – len ľudu kľacia milióny...
Im žil, im umrel len! Im niet ho viac!

Veď každý národ svojho neba
si rozpne sklepy prejasné,
kde jeho svetlá hľadať treba,
v nichž dvorí si a cení seba;
duch ušiel – hviezda vyhasne:
i hneď by mal strop zmračniť do pokory.
Tak aspoň stáva sa i v nebesách,
keď ktoré slnce obeťou tam zhorí:
tu ako slzy kanú meteory, sta popol skru-
chy kozmický tlie prach...

Tak teda PATRIARCHA. Ako Lev Tolstoj... Dobré to tušil veršík, ktorý sa mi ponúkol pred štvrtstoročím - a ku ktorému sa po tieto dni pridá „dvojník“:

++ ++

*I nás, i nás raz zavinú –
a zavrú sa nad nami hrudy zeme.*

*Iba Milan Rúfus pôjde krajinou
ta, kde za ním teraz nevládzeme,
a kde možno dôjdu naše deti.*

*Básnik Milan Rúfus ide krajinou,
a z života stromu lístie na zem letí...*
(Láska a smrť, 1994)

S Rúfusom – po Rúfusovi

Čo nás držal pri živote
myšlienkou, že kdesi je –
nežijeme? ...

Navždy spoločne v hrude zeme? -

To len my sa pominieme;
márne naše náreky!-

Tie záväžia nad záväžia:
Poruba a Rúfus - strážia
národ dnes a naveky.
(16. január 2009)

Nebol by Prorok prorokom – tiež
záznam z týchto dní – keby sa jeho smr-
ťou nie končila jedna doba, ale otvárala
doba nová ...

Julo Rybák

Dom Milana Rúfusa je sprístupnený

Najvýznamnejšou udalosťou roku 2008 pre Závažnú Porubu sa stali národné oslavy osemdesiatych narodenín Majstra Milana Rúfusa. Pri tejto príležitosti bol verejnosti sprístupnený Dom Milana Rúfusa. „Kto sa múdro pýta, približuje sa k pravde,“ hovorí Dr. Soňa Barániová, sprievodca tohto literárneho múzea.

Otvorme rozhovor otázkou dotýkajúcou sa slávnostného prestrihnutia pásky. Čo predchádzalo tejto udalosti?

V zásade bolo treba získať rodičovský dom do vlastníctva obce, čo sa podarilo – z polovice darom Majstra, z polovice odkúpením. Ďalej to bola spolupráca so Žilinským samosprávnym krajom a Lip-tovským múzeom vytvorením koncepcie expozície a množstvo mravenčej práce pri jej inštalácii. Vďaka niekoľkým šikovným a ochotným ženám zo Závažnej Poruby sa všetko podarilo pripraviť.

Skutočné zariadenie je jednoduché a dosť čitateľné. Čo všetko v tomto dome predstavuje to najvzácnejšie?

Najvzácnejšou prioritou je to, že sa zachovala atmosféra domu, potom samozrejme prvé rukopisy, portréty a fotografie. Kútik Zuzky - osudovej ženy básnika, tvorba dcéry, šijací stroj mamy, ale aj jej vyšívané podhlavnice, atmosféra Vianoc a neskôr žiaľ, aj modlitebné stretnutia k úmrtiu. Nechýba ani MAMIN MREŽOVNÍK, ktorý je účelovo viazaný len k Domu Milana Rúfusa. Všetko v dome je vzácné svojou autenticitou. Radi by sme sprístupnili aj pivničné miestnosti tak, aby sa v domčeku dalo aj bývať, študovať a posediť si pri káve, či čaji. Návštevníci sú totiž aj zďaleka (Skalica, Bratislava, Istebné...)

Od 12. decembra 2008 uplynuli viac ako tri mesiace. Hovorí sa, že z plnosti srdca hovoria ústa. Ako prijali prví návštevníci ponúkanú expozíciu?

Pre nás je až prekvapujúce, koľko ľudí chce poznať súvislosti života a diela etického maximalistu. Pre nich je prekvapením to, čo ste nazvali jednoduchým. Prevažne čakali len nejaký kútik. Jednoznačne sú to ľudia so vzťahom k autorovi, ale aj s prehľadom jeho diela. Sú nadšení nadšením za vec. Oceňujú DVD nahrávky a knihu spomienok rodákov.

A ešte štandardná otázka. Vlastne dve v jednej. Ako a akým spôsobom možno dohodnúť prehliadku? Teda: kontakt a cena vstupenky so sprievodcom.

Kontakt je uvedený na webovej stránke obce a tiež na tabuli na dome. Je to mobilný telefón 0905 519 321. Vstup je zatiaľ bezplatný. Prispiet ale možno na prevádzku a perspektívne aj rekonštrukciu Domu Milana Rúfusa na účet 1329583453/6200 v správe Obecného úradu v Závažnej Porube.

Pani doktorka, informácie sme vďačne prijali.

Dušan Migala

• Dr. Soňa Barániová

Obraz chce rám, svedectvo slovo

Za osemdesiat rokov sa toho udeje viac ako mnoho. Niektorí pamätajú, dakto počul od mamy, voľakto čítal v knihe... Neznáme sa mení na poznané. A poznané obohacuje. Ako aj teraz.

Z maliara izieb, maliar obrazov

„Farby ma bavili od malička a priznám, že osud mi ich venoval do celého života,“ povedal hneď na začiatku nášho rozhovoru pán Vladimír Ilanovský od Paukov, jeden zo žijúcich spolužiakov Milana Rúfusa z porubskej ľudovej školy. Rezký osemdesiatnik zdôraznil, že k remeslu maliara sa treba narodiť s talentom: nebať sa výšok, byť pohyblivý, odvážny a mať zmysel pre farby. Začiatkom päťdesiatych rokov minulého storočia mladého maliara – natierača robota nasmerovala do Vysokých Tatier. Tu ho najviac oslovili obrazy tatranských štítov podpísaných menom Berec. Tento český umelec v Tatrách maľoval a v Tatrách aj vystavoval. „On si maľoval obrazy a ja izby. Jeho tvorba ma však nevysloviteľne oslovila. Vo mne sa objavilo to, o čom som nevedel. Akoby zázrakom stretol som inšpiráciu. Duša začala cítiť, že mám na viac ako maľovať izby.“ A možno je celkom prirodzené, že sa veci potom udiali tak, ako sa udiali.

Vo voľných chvíľach navštevoval výstavy, po večeroch začal skúšať. Plátno sa našlo v pracovni hotela, o drevený rám a farby pri „maliarčine“ núdza nebola. Začal obvyklým spôsobom: prvé ťahy štetcom neboli celkom vydarené, no vyjadrovali pohľad turistu na okolie. Až neskôr namaľoval obrázok na pamiatku. Zaradil sa k maliarom, ktorých urobila krajina a dar videnia. Tatranská príroda postupne a pomaly formovala maliara a jeho nadanie. Vyrastal ako samorastlý talent, bez extra školy pochopiť, že základ každej maľby tvorí tvar a mákko namiešané farby. A v tom mal predurčené...

Znalci výtvarného umenia vedia, že olej predstavuje náročnú, no veľmi vďačnú techniku na priestor, svetlo, tieň... Aj keď vzhľad olejomalby časom stratí jemné tóny, obraz možno kedykoľvek obnoviť. Nakoniec, čo je bez rizika?

„Začal som teda krajinkou. Motív tatranských končiarov ma zasiahol do takej

miery, že do môjho prvého obrazu Lomnického štítu v roku 1955 som vložil toľko síl, snahy a tvorivého úsilia, že aj po päťdesiatich rokoch zostal rovnako krásny ako vtedy, keď som ho maľoval,“ vyznal svoj vzťah k svojmu prvému vydarenému vyjadreniu štetca. Potvrdilo sa známe: ak sa dielo vydarí, dobré je hneď a takým aj zostane. Aj tisícročné obrazy dokážu byť očarujúce. A to je vari jedno z najväčších tajomstiev umenia. Je prirodzené, že k obrazu patrí rám. Ten obyčajne vyberá maliar. Autor tejto krajinnomalby prisúdil výrazný, blondelový – pôsobiaci ako ozvena.

Zrak je vďačný svedok

Po prvom úspechu sa rozbehol naplno. Za viac ako päťdesiat rokov namaľoval päťdesiat obrazov. Dnes rodinný dom Ilanovských na Novej ulici funguje aj ako netradičná minigaleria. Ba aj fasáda, vyhotovená rukami domáceho majstra, pôsobí prekvapujúco krásne.

„Obrazy, čo namaľujem, obyčajne najskôr vystavujem doma. Mnoho, mnoho z nich som venoval darom: sestrám, švagrom, kmotrovi, deťom... Viem, že pohľad na peknú krajinku vždy osvieži a vyvolá spomienku. Zrak je vďačný svedok.“

Od krajinky, ku zátišiu. Taká je cesta nejedného majstra štetca. „Kvety, ovocie, kytice a kombinácie ma oslovili do takej miery, že som potreboval tvoriť. V duši videné umiestniť na plátno. Nemožno predsa stále stáť na rebríku a štetkou maľovať neuveriteľne veľké plochy.“ Pre maliara, ktorý sa upísal náročnému remeslu, znamená maľovanie obrazov relax a potešenie. Dôležitý je motív, predstava toho, čo chce človek namaľovať. Nato musí nastúpiť chuť a koníčku venovať nielen veľa času, ale aj prostriedkov. Pritom nezanechať nič: správne namiešať farby a štetcom vyjadriť, čo človek cíti ku krajinke, čo maľuje. Maľba je predsa zrkadlo duše na plátne. Pritom maliar musí rásť, no stále zostať sám sebou.

V lavici s Milom Rúfusom

Vráťme sa v našom príbehu na chvíľu do detstva nielen maliara – špecialistu, ale aj majstra olejomalby. „V tridsiatom piatom som prekročil prah prvej triedy evanjelickej cirkevnej školy v Závažnej Porube. Bolo nás veľa. Učili nás písať, čítať a rátať... K tomu spev, kreslenie, náboženstvo a telocvik. Správcom školy bol pán učiteľ Koloman Bobák a prvéčikovia vyučovali pán učiteľ Vaško. Pekne hral na husliach, často sme spievali, maľovali obrázky. Naučil nás milovať všetky druhy umenia, ba

• Vladimír Ilanovský, spolužiak M. Rúfusa z porubskej školy

aj šport. V jednej triede sa učilo viac ročníkov. Kým jedni priamo pracovali, iní sa venovali samostatnej práci.“ V zamyslení zaspomínal aj na žartovné školské chvíle. „Ak niekto ráno zaspal a prišiel neskoro, všetci sme vstali z lavíc a hromadne nahlas zarecitovali: Dobré ráno, spáč! Bola to veľmi účinná výchovná lekcia. Čistá detská duša túžiaca po vedomostiach, no často odkázaná sama na seba pri vstávaní z teplej postele, nerada vnímala takéto privítanie v škole, nebolo veru takého, čo zaspal dva razy,“ dopovedal začaté.

„Do školských lavíc nás pekne a po poriadku usadil pán učiteľ. Ja som sedával s Milom od Rúfusov. Milan bol dobrý kamarát a v škole vždy všetko vedel. Aby nemohol šepkať tým, čo nevedeli, keď sa skúšalo, pán učiteľ spravil opatrenia. Milana počas skúšania posadili do poslednej lavice.“ Rozprávame a zdá sa, akoby to bolo včera. Nemáme pred sebou zoznam spolužiakov, no spomienky na vrstovníkov akoby zázrakom ožívajú v pamäti času. Lavice porubskej školy vtedy „gľančili“ Ludko Broska (docent, vysokoškolský učiteľ), Janko Ondrejka (herec), Dušan Kováč (inšpektor) Dušan Štrkolec, Matej Križka, Janko Niňaj z Ulice, Ludo Vretenár, Miloš Šarafín, Janko Ilanovský (Pivničiari) a mnoho, mnoho ďalších. Za všetkých vrstovníkov najpresnejšie vypovedá priložená archívna fotografia.

„Za našich čias sa chodilo do školy dopoludnia i po obede. Cez obedňajšiu prestávku behom domov, dačo zajesť, vyplniť povinnosti, čo mamka letkom napísali na kúsok papiera, keď išli na celý deň do poľa. Najčastejšie tam stálo: naklášať ohňa (po porubský do šparhéty), nanosiť dreva, husiam nazbierať zeliny, uväzať kravičku z paše. Nie vždy sa mi to všetko podarilo. Aj som si veru poplakal. Kravka vysoká, ja malý... A na dvore zostať nemohla, lebo by škody narobila.“

V čase leta chodievali deti do hory spraviť úžitok. Do vrieč nazbierať „békov“, alebo v noši doniesť do drevárne suché konáre. „Milan sa dáko rýchlo nevedel škrabať na strom, ale jeho sestra Oľga, tá bola vyšportovaná, to bolo žihadlo. Vo „vrchkotáliku“ bola za moment a „béky“ nahadovala raz dva pre všetkých. Naplnené vrecia sme domov nosili buď na chrbte, alebo na tragáčku. Tragáček? To bol vy-

• Obraz Lomnického štítu z roku 1955

nález! Koliesko a po domácky zhotovený fúrik predstavovali pre deti veľkú pomoc. No nemohli sme z lesa odnieť hocikaké kurivo. Pri cimiteri „vartoval“ hajči a ak sa mu dačo nepozdávalo, tak sme museli celý náklad vyložiť a až po pokute mohli rodičia náklad odnieť domov. Ak nebolo suchých konárov a „bėky“ v blízkom lese sa už vyzbierali, pribrali sme sa do krčov. To už ale bola robota ako pre chlapov.“ „Spomíname to preto,“ pridala, „aby sa vytvorila aspoň predstava o tom, že aj deti museli robiť osov každým dňom, ak chcela rodina existovať. Na dake zneužívanie detskej práce nikto ani len nepomyslel.“ Deti rástli s robotou. A robota znamenala chlebič.

Nedeľa je odmena za prácu

Zastavme sa pri inej spomienke. „V škole sa za odmenu dostávali knižky na čítanie. Najradšej sme čítali rozprávky: Valibuk, Janko Hraško, Laktibrada... To boli naši hrdinovia. Milan obyčajne dostal najhrubšiu knihu, lebo sa dobre učil a veľmi rád čítal. Nám chlapcom neraz porozprával o tom, čo včítal v knižke, alebo Slniečku. A my sme počúvali s otvorenými ústami. Kto sa dobre neučil, knižku nedostal. Bola to aj trochu hanba, lebo „sopliaci“ usilovali čítaním získať vstupenku do Čitateľského spolku, kde sa už stretávala mládež a hrával sa aj ping-pong. Najviac času na čítanie nám však zostávalo len v nedeľu, keď nebolo treba myslieť na robotu.

Aj školské učebnice sa dedili. Predstavovali vzácnosť a museli sa šetriť. Sedem aj desať rokov poctivo slúžili vtedajším žiakom. A ak kniha v predchádzajúcom majiteľovi nadobudla „nedbala“, tak rodičia

mali plné ruky roboty s lepením strán. Na konci školského roka sa museli odovzdať neporušené. Pán učiteľ to prísne kontrolovali.

A zima? To bol náš svet. Sanica dolu celou dedinou. Štart na Husárovie vršku, saní málo, sánkarov moc. Tak sme si na sánky dávali kriela. Nuž, čo to bolo? Doska po prečky a na ňu si sadli aj dvaja z každej strany, ak boli mocnie sane. Starší kerovali a mladší obyčajne za odmenu ťahali sane hore dedinou,“ dokončil rozprávanie zhorčivý osemdesiatnik pán Iľanovský.

Do tanca nesmelý, no vynikal v iných veciach

V rozhovore prešla reč aj na majálesy. Na Žiarcí pod horou sa stretali koncom mája celé rodiny. Žiaci rodičom predstavili to, čo si osvojili v škole. Súťažili, spievali, cvičili a hlavne, tancovať sa učili. Dievčatá boli odvážnejšie a na tanečníkov čakali v „šóre.“ Chlapci zas boli dvojaki: trúfaneliví a nesmelí. „My sme s Milanom patrili do druhej kategórie. Ale keď sme sa už osmelili, tak sme povykrúcali aj také dievčence, čo tiež nenaberali odvalu do tanca,“ pridala na dōvažok.

Keď školáci vyrástli z krátkych nohavíc, cesty vrstovníkov sa rozišli. Väčšina išla do meštianky, zopár na gymnázium do L. Mikuláša. A hoci bol Milan Rúfus do tanca nesmelý, vynikal v iných veciach, Venoval sa knihám, učeniu, po večeroch písal veršíky. Aj keď bol študovaný, nikdy sa nad dedinských chlapcov nevyvyšoval. „Stále bol jeden z pomedzi nás,“ spomenul spolužiak z porubskej školy.

Keď študoval v Bratislave, tak spolu s Petrom Nahálkom nosievali do Poruby

texty divadelných hier, čo sa potom hrávali na javisku kultúrneho domu. „Milan bol vysoký, urastený mládenec. Na hlavné úlohy ako stvorený. Rýchlo sa naučil texty a dokázal presvedčivo zahrať divadelnú postavu v porubskom ochotníckom divadle. Keď sme zas hrávali futbal na starom hrisku, tak sa väčšinou postavil do brány a takého „dlháňa“ veru bolo ťažko prekonať.“ Starší určite pamätajú, že centrálné športovisko obce predstavovali priestory za kultúrnym domom. Rovinka pre volejbal ako stvorená. „Milana sme obyčajne stavali ku sieti. Bol mrštný a výborne smečoval.

Keď skončil vysokú školu a začal učiť na univerzite v Bratislave, pravidelne chodieval do Poruby. Navštevoval rodičov a bol častým hosťom u svojho bratranca Ľuda Kováča. S Ľudom sme kmotrovia a vždy sme mali k sebe veľmi blízko. Celé rodiny sa stretávali, rozprávali, spomínali a spolu nám bývalo neobyčajne dobre. Mne to všetko pripadá tak, akoby sa zastavil čas. Obyčajne to tak býva. Detské kamarátstva pretrvávajú po celý život. A spomienky sa stanú svedectvom doby, ktorú sme žili. Milan nám neraz hovorieval: aj strata je súčasťou života a aj tento údel treba prijať. Jeho odchod znamená veľkú stratu aj pre kamarátov. Stratil sa zo života, no zostal nám v básni,“ pravdivo a múdro vypovedal vrstovník. Hoci veľa zostalo nedopovedaného.

Text i foto: Dušan Migala

Čas odinakial' vanie

„Hniezdo nie je iba technická záležitosť. Hniezdo je formička, ktorá nám dala tvar. A tvár. Ale kraj môjho detstva už môžem nosiť iba v pamäti a srdci,“ napísal rodákom do Poruby Milan Rúfus pri sviatku osemdesiatych narodenín v decembri minulého roku. O tridsať dní sa naplnila miera jeho dní. Po dvadsiatich rokoch sa natrvalo vrátil do svojho rodiska a rodni pochovali jeho telo pod milovanú Poludnicu. Porubské zvony hlaholia, ale básnik už o nich prestal hovoriť.

V nedeľu 18. januára 2009 odprevadila Závažná Poruba do večnosti svojho veľkého rodáka nielen ako básnika svetového mena, ale aj ako priateľa, suseda, vrstovníka, spolužiaka, futbalového brankára, volejbalistu, ochotníckeho herca, starostlivého otca, dobrého manžela, vysokoškolského učiteľa. Génus rodnej obce naveky odišiel do nenávratna, no zostáva medzi nami vo svojom diele. Za veľa darov vďačí táto obec Milanovi Rúfusovi. No zdá sa, že to zostane obojstranné.

Dušan Migala

Prvý rad zľava: Ján Miša †, Ľudovít Šúlek †, Ján Iľanovský Cuprík, Miloš Šarafín, Vlado Iľanovský, Braňo Rúfus †, Ján Niňaj z Ulice, Ján Iľanovský Pivn., Miloš Hladký †

Druhý rad zľava: Vlado Valent †, Vierka Kováčová, Marta Valentová, Mária Niňajová, Milka Hladká, Želka Jurečková, Irena Štepitová, Božena Jurečková – Čižmárovie, Marta Piatková, Matej Križka

Tretí rad zľava: Milka Niňajová, Pikúľovie †, Želka Niňajová, Martinova, Ema Iľanovská, Elena Kováčová, p. učiteľ Vaško, Zuzana Piatková, Božena Šarafínová, Zuzana Kulhavá †, Mária Galková †, Danka Okresová

Štvrtý rad zľava: Emka Galková, Mária Medľová †, Ján Vretenár, Daniel Galko, Ján Niňaj, Pikúľ, † Ľudo Vretenár, Milo Iľanovský Surmaj †, Milan Rúfus †, Dušan Kováč, Jaro Šúlek †, Vlado Jambrich †, Vlado Vretenár †, Milka Jurečková †, Emka Kalmárová

Jeho život bol trvalým úžasom z Božej dielne

Kráčala som do Fialkového údolia, keď ma prekvapilo padanie snehu. Vy-nárali sa mi verše: ... môj ty sneh! Nikdy už nikde neuvidím taký... Zdalo sa mi,

že v ten deň v Bratislave privela napadalo snehu. Do tváre, do snov, do príbehu... Pozerala som za seba a videla na bielučkomo podklade obrazce. Stopy. Fúkalo tak naliehavo, že tie skôr vytvorené sa strácali. Stopy v snehu nepretrvávajú. To som vedela. Nevedela som však, že avizovaná zbierka básní Majstra Rúfusa je už na svete... A pani Magda Rúfusová ma privítala s novou knižkou v náručí... Nič nie je náhoda...

V zbierke Báseň a čas sú na jej obálke uvedené Majstrove slová, že ju považuje za svoj osobný testament. Čitatelia sa naľakali tohto vyjadrenia. Vyšla zbierka Vernosť a opäť si ovlažili duše jeho veršami a nechceli pripustiť, že by mohol odísť. Keď sa prihovoril svojim rodákovi do Závažnej Poruby k Štebotu v rodnom hniezde, ktorý milujúci Porubania každoročne Svojmu básnikovi pripravovali k jeho narodeninám, ponúkol im svoje básne z rukopisu pripravovanej zbierky. Zavládlo uistenie, že Majster je v skvelej myšlienkovvej kondícii a iba ono fyzické mu nedovoľuje do Poruby prísť. Oblúk jeho životnej cesty sa v januári, jeden mesiac a jeden deň po 80. narodeninách uzavrel a zbierka básní Ako stopy v snehu, ktorá vyšla vo februári v Slovenskom spisovateli, je skutočne posledná, uzatvárajúca triptych.

Básnická zbierka Ako stopy v snehu sa začína prológom, tvoreným dvoma básňami, v ktorom vyjadruje básnik svoju vďaka do oblohy / za svoju účasť na bytí.

Neodkryjeme záhadu bytia. Nevieime o svojom vymeranom čase. A tak je márne uvažovať, čo Milan Rúfus asi cítil, keď tvoril svoje posledné básne, keď sa chcel ešte dlho starať o Zuzanku... Avšak v prvej časti zbierky Záhadný vzorec bytia hneď na začiatku hovorí: ... nad matkou Zemou na dotyk nízko lietam / jak lastovičky pred dažďom (Ante scriptum). Vracal sa do svojho Liptova, ktorý si ospieval, ako vedel iba on. Vracal sa do domu, v ktorom prežil detstvo a ktorý bol preňho domovom, kolískou, zázrakom. Márne sú spevy labutí... hovorí básnik. Verše zbierky majú farbu labutích krídel vo svojej bielunkovej bielobe spomienok a vzťahov. Majú smútok labutích piesní, keď odkrývajú hĺbku skutočnosti života. Spomínajú na matku, pripodobňovanú k studni plnej živej vody: Čo by si čerpal tisíc rokov, / nevyčerpáš ju. / Nuž si klakni. / Až potom vstaň a odíď (Tichý zázrak materstva). V myšlienkach sa vracal k zázrakom detstva, kde skutočnosť je zázrakom / a zázrak skutočnosťou (Báseň a dieťa).

Ako dojímavý vyznieva príbeh štvorročného chlapčata, modliaceho sa v biblii-

tine Otčenáš, ktorému niektoré slová evokovali konkrétnosti, vyznievajúce v tejto súvislosti ako smiešne. Aký len bol vďačný svojmu otcovi za múdrosť: Tušil, že nielen Boh je svätý, / nielen On, / sväté sú aj deti. / A že ich prúdka túžba žiť / nemôže Boha uraziť (Kľukatá cesta k Pánbožkovi).

Kvôli čistote a úprimnosti detského myslenia a konania pripomína rodičom: Dajte si pozor na deti, / vy veľkí. / To zbierajú váš peľ / tie drobné Božie včielky. / Zavierajú si ho do zvedavého tielka. / Napodobňujú vás. / Sú to o vás tie najpresnejšie / žijúce zrkadielka. / ... Raz budú také ako vy. / Tak buďte ľudskí k sebe (Malí veľikáni).

Milan Rúfus odokrýva v zbierke to, čo dosiaľ nepomenoval. Svoju introvertnosť, svoju altruistickosť, ale spôsobom jemne vlastným – nepodmienečne a s krehkým tichom. Prvú časť zbierky tvoria veselé i smutné príhodky, ktoré zažil ako dieťa, ale až s odstupom času ich dokázal sformulovať. Pripomína skúsenosti, ktoré mu odoberali detstvo, keď sa konala skrivodlivosť, nepravosť. Spomína si na to, čo mal rád, čoho sa bál, čo musel skúsiť, čo bolo pre neho divotvorné, čisté, zlaté i zakliate. Alebo biele – ako jeho prvý oblek, ktorý mu mama kúpila do gymnázia za peniažky, keď predala nazbierané brusnice: Ej, horí ohník, horí... / Aj do mesta ma vystrojili hory (Môj prvý mestský oblek). Signifikantný pre Milana Rúfusa je vzťah k prírode, reči ktorej rozumel, lebo jej od malička pokorne s báznou načúval. Dojímavá je rozlúčka maturanta s Poludnicou pred odchodom na vysokoškolské bratislavské štúdiá. Umáral sa odchodom z rodiska, seba videl ako veľblúda, ktorý si naplnil dva hrby živou vodou, aby mohol bez obáv vputovať do púšte... (Na konci prázdnin). Azda najsilnejšie básne, ktorými kompozične uzatvára oblúk domova, umiestnil Milan Rúfus na záver tejto časti: Poďakovanie za kolísku, Mamin mrežovník, Otec, Dieťa s menom Ježiš. Istéže v našej poézii nachádzame vrúcne vyjadrenia vďaka matke za život, rodisku za prichýlenie. Požehnanému Milanovi Rúfusu sa to vydarilo v skutku požehnané, keď v Poďakovaní za kolísku píše: So všetkou vďakovosťou, / ktorej som schopný, Pane, / s úsmevom cez slzy / ďakujem za kolísku. / Veľmi Ti ďakujem, / že stojí tam, kde stála. / Že, Stolár zázračný, / učinil si ju takú, / aby ma vo mne strážiš. / Od rána do súmraku.

Keď na Štebote v rodnom hniezde v decembri 2008 zazneli v podaní Majstra Rúfusa vo vizuálnej prezentácii práve tieto básne, aj chlapom – mocným ako hory – sa urobili vlhké čiary na lícach. Ale keď v deň pohrebu Majstra v Porube zhliadli návštevníci Domu Milana Rúfusa v obývačke na stole mrežovník, ktorý si mohli vziať v dvoch podobách – na malej kartičke napísanú básničku, ale i čerstvo upečený koláč – mrežovník, zovrelo im hrdlo. To Soňa Barániová chcela takto pripomenúť Majstrove slová z básne: A tak má človek v osude / mriežku. Tú, za ktorou / kedysi býval šťastný... (Mamin mrežovník). A tým, ktorí prišli vyprevedať svojho básnika v Závažnej

Porube na poslednej ceste, určite rezonovali verše, ktoré sice venoval svojmu otcovi v básni Otec, ale vzťahovali sa aj na neho: Zvon so srdcom bol. / Múdry, tichý zvon.

V druhej časti zbierky Dar i bremeno Milan Rúfus „rekapituluje“ svoj život. Nažité formuluje v tomto prípade do dvadsiatich troch básní. Podkovu šťastia kuje, žité si opakuje. A končí všetko tam, / kde sa aj začína: / V zázraku zvanom semeno. / Život – i dar, i bremeno (Curriculum vitae). Svojej manželke venoval Majster vo svojom diele viacero básní. V Balade o matkinom srdci, dedikovanej Magde, v tej poslednej, v tej jej ďakuje za srdce / bijúce pre Zuzanku, pripodobnil jej srdce k chrámu, zvoniacej katedrále, aby o nej, ako spolutvorkyni Bytia povedal: Najväčšia z tých, čo odjakživa / poznali tým, / že cítia.

Keď mi pani doktorka Rúfusová podala do rúk Ako stopy v snehu, knižka sa mi otvorila pri básni Živý triptych. Odvrátila som sa, vedela som, že moje slzy nie sú pre ňu, iba zdanlivo zdajúcu sa siláčku, v skutočnosti prikreškú ženu... Báseň venoval Majster Zuzanke. A ja čítam: Moje dni naplnia / od zeme po oblohu. / ... Ibaže priveľmi sme jedno, / ty a ja. / Zviazaní údelom si predsa neklamú. / ... Cesta je viacej ako cieľ. / Cesta je hlad aj sýtosť. / ... Ty, mama a ja – sme na tej ceste / tri telá, jedna bytosť. / Cesta je múdry učiteľ. / Odpovie na otázky. / Ty, mama, ja – sme na tej ceste / tri mená jednej lásky.

Dar i bremeno vníma básnik v súzvu. Život zázrakov i jeho odvrátenú tvár s mocou peňazí, starobu s neposlúchajúcim telom, ale vznášajúcou sa a lietajúcou myslou, fakt, že človek nemôže mať všetko – aj svetlo v tme, aj sviecu nezažatú. Napriek všetkému ďakuje za dar i za bremeno. Slnko je život. Básnik formuluje, že jeho slnko zapadá a raz nebude už pre neho rána. Nie je mu ľúto, bez strachu prijíma dané, ten Boží predel / medzi bytím a medzi nebytím (Večerný hosť). Vedomý si svojho veku predstavuje si priestor Večnosti so svetlom. A rýmy, majúce v básni podobu hrkálka, mu máľko zvoní hojivým hlasom života (Načo sú mi rýmy). Milan Rúfus pripomína, že láska i Láska je večná: A niet v nej miesta pre pýchu, / lebo je dcérou Večna (Večný tmel bytia), aby v záverečnej básni Post scriptum vydal svedectvo o svojom živote, ktorý bol pre neho Hľadaním odpovede. / ... Trvalým úžasom z Božej dielne/

Posledná básnická zbierka Milana Rúfusa Ako stopy v snehu je ódou vďaky. Nepateticky a pokorne môžeme povedať – ďakovnou modlitbou. Majster svoje detské „vecičky sveta“ pripomenul, povýšil ich na báseň, pokľakol pred nimi a – pobral sa do večnosti.

Stopy po človeku nezostávajú v piesku či snehu, ale v čine, v jeho diele. A odkaz Majstra Rúfusa zostáva natrvalo, nemenne. Chce sa mi túžiť po tom, aby jeho myšlienky zasiahli aspoň väčšinu, ak nie všetkých. Ale jeho poézia nie je pre hlučných, hrubých, povrchných, citovo tupých. Tí, ktorí sa nechajú ňou zasiahnuť, ktorí ju budú žiť, usúvťažnia v sebe jeho posolstvá a majú šancu niesť ďalej ním začaté.

Slavomíra Očenášová-Štrbová

Gymnázium nám dalo všeobecný základ

Do školy pešo a vlakom, domov vlakom a pešo

Pýtate sa, čo si najviac pamätám zo študentských čias na gymnáziu v L. Mikuláši po šesťdesiatich rokoch? „Najviac na cestu. Podobne ako Milo Rúfus. Ja som to mal ale trochu komplikovanejšie. Pochádzam z Gôtovian a pešo do mesta je to pridaleko. Tak som chodieval ku najbližšej zastávke osobného vlaku do Vlašiek. A to je presne sedem kilometrov. Takže: sedem per pedes (pešo), sedem po štreke vlakom. V lete, keď sa dalo na bicykli a keď napadalo snehu, tak som býval v Mikuláši u známych. Osem rokov je doba dlhá a k tomu roky vojny. Vyrastal som v gazdovskej rodine a rodičia tvrdo robotovali, keď chceli dačo zo syna mať. Vychovávali ma v cirkevnom duchu.“

Najskôr spoločne hľadáme na maturitné tablo: riaditeľ školy Fedor Klimáček – akademický maliar, triedny profesor Július Lenko – básnik, a dovedna 31 mladých tvári. Čítame zoznam abiturientov Štátneho gymnázia 1940-1948 a k tomu krátky komentár o každom z nich. „Prekvapuje ma, že moja alma mater vie o mne tak málo: ženatý v Závažnej Porube a viac nič. Tuším ale, čím to je. Deje nás poučujú, ak z nich vieme čítať. Ale o tom až na konci,“ vyznal sa celkom úprimne.

„V ľudovej škole, v mieste bydliska, vyučoval nás český učiteľ Josef Jedlička. Asi mal nos na talentovaných žiakov. Na gymnázium odporučil aj môjho kamaráta Mateja Lúčana, ktorý to dotiahol až na ministra školstva. Tento dobrý učiteľ určite postrehol aj môj vzťah ku prírode a technike a dobre vedel, že nadanie treba rozvíjať. Presvedčil rodičov a tak som roku 1940 prekročil brány mikulášskeho gymnázia spolu s Milanom Rúfusom a ďalšími Liptákmi. Patril som k tým tichším, dochádzajúcim študentom.“

Začínali za Slovenského štátu, po vojne žili v buržoázno - demokratickej republike a skončili ako občania Československej republiky. Poznamenal, že gymnázium naozaj nebola ľahká škola. Veľa sa bolo treba učiť a aj také veci, ktoré mnohých nebavili. Všetko sa ale môžeme naučiť, keď chceme. „Najradšej som mal tých profesorov, čo učili také predmety, ktoré ma zaujímali: matematika, prírodopis, zemepis, telocvik... Bol som skôr technicky, ako humanitne orientovaný. Milan bol dobrý slovenčinár, no zas mal problémy s matematikou. A v počtoch ak nepochopíš princíp, ťažko príklad vyriešiš. Profesor matematiky A. Štorch mu neraz pripomenul, že z neho Archimedes nebude.“ Je to tak. Každý z nás má silné i slabé stránky. Slabostiam sa treba venovať a talent rozvíjať. Tak to bolo vždy a tak to aj zostane.

Po maturite sme sa rozprchli

Študenti dobre vedeli, že škola dáva vše-

obecný základ, a tak robili, čo sa dalo. Boli medzi nimi aj repetenti, ba aj takí, čo to vzdali a vrátili sa z kratšej cesty. „Úspešne sme zmaturovali v štyridsiatom ôsmom. Všimnite si tablo: V hornom, najvyššom rade najlepších žiaci školy, potom v celom rade dievčatá a my ostatní – ten zlatý stred pekne krásne podľa abecedy. Potom sa už cesty spolužiakov rozišli. Stretávali sme sa každých päť rokov, nikdy nie všetci a čím ďalej, tým menší počet. Nakoniec porátajme: od našej maturity už ubehlo šesťdesiat rokov. Po maturite v roku 1948 Milan odišiel do Bratislavy na univerzitu a ja do Košíc na školu technickú. Tu sídlila Vysoká škola lesnícka. Spolu s Imrichom Jančuškom sme boli poslední absolventi z Liptova, čo v Košiciach roku 1952 prevzali vysokoškolské diplomy. Potom sa táto vysoká škola presťahovala do Zvolena. V roku 1960 som sa priženil do Poruby a tu bývame dodnes. Viem, že Milan často navštevoval rodičov, no mali sme takú smolu, že v Porube sme sa nestretli. Pár razy v hore, na jeho chate v Liptovskom Jáne.“

Mladý lesný inžinier našiel začiatkom päťdesiatych rokov uplatnenie, ako to vtedy bývalo zvykom, na umiestenku do Lesného závodu v Podolínci, okr. Stará Ľubovňa. Upevňoval sa zväzok: robotník a trieda, roľníctvo a pokroková inteligencia. Predsa v tej dobe každý, čo skončil vysokú školu, musel byť pokrokový a chápať potreby doby.

Potom prišla základná vojenská služba a to v čase najtvrdšieho stalinizmu, alebo slúžili sme za Čepičku: Jaroměř, Vyškov, studená vojna... starší na to určite pamätajú. A ako bývalo zvykom: po dvadsiatich štyroch mesiacoch vojenčiny ako remeň, návrat na pôvodné pracovisko. Najvyššie štátne orgány tej doby však potrebovali kvalifikované sily. Niektorí si všimol mladého inžiniera a tak jedného dňa prešiel na Poverenie lesného a vodného hospodárstva do Bratislavy ako nádejní riadiaci káder na úsek investícií.

Normalizácia

Po reorganizácii štátnej správy ho presunuli na Krajskú správu lesov v Žiline a odtiaľ sa dostal do SEMENOLESU, závod L. Hrádok do pozície hlavného inžiniera. Ako ináč, ťahalo ho domov. V roku 1958 nastúpil do pozície hlavného inžiniera v Lesnom závode v Liptovskom Mikuláši. Prišiel však rok 1968. Krajinu obsadili vojská cudzej mocnosti, nasledoval XIV. zjazd KSČ, normalizácia a previerky v roku 1970. Nastalo komplexné prehodnotenie nomenklatury. Hlavný inžinier však previerkovou komisiou neprešiel. Prečo ho vylúčili? Lebo sa oženil v kostole, deti dal na náboženstvo, je nábožensky zaťažený a vyznáva nevedecký svetonázor. Pritom v komisii sedeli všetko jeho kamaráti a on ani len netu-

• F. Pethő, spolužiak M. Rúfusa z gymnázia

šil, že jednému z nich išlo o jeho miesto. „Previerky ma tvrdo poznačili. Stratil som pracovnú funkciu a preradili ma na miesto so stredoškolskou kvalifikáciou, čo malo vplyv na výšku platu, čím trpím vlastne dodnes, lebo mám vymeranú najnižšiu sadzbu starobného dôchodku.“

Rehabilitácia?

Rehabilitácia poškodených, obetí totality? „Áno, dostal som list, že som plne rehabilitovaný, ale to je všetko. Žiadna morálna, ani finančná rehabilitácia nenaštala. O obetiach komunizmu sa len veľa rozpráva, robí hodne krik, ale v skutočnosti je to tak, ako hovorím. A ten, čo bol predsedom previerkovej a deklaroval „vedecký svetonázor“, nechal pár dní po 17. novembri 1989 pochovať svoju manželku pod omšou a odvtedy je v kostole varený, pečený. Kedy teda títo ľudia klamali a koho? O čo išlo normalizátorom? O líniu strany, alebo o dobre platené pracovné miesta? Je až zarážajúce, že tí, čo ma pripravili o pracovné uplatnenie, úmerné mojej odbornej spôsobilosti si dnes žijú ako bezúhonní ľudia, denno-denne vysedávajú v kostoloch a nemajú hanby ani pred sebou, ani pred okolím, dokonca ani pred Pánom Bohom. Premenil sa Pavel na Šavla...“ a nezabudol dodať, „...takže už chápem aj to, prečo o mne na Gymnázium nemajú žiadnu informáciu, hoci žijem v blízkosti okresného mesta skoro celý život.“

Obidvaja gymnaziálni spolužiaci, o ktorých hovoríme, sa narodili v advente. „Ja som ale o osem dní mladší ako Milo Rúfus. Keď som si tak všetko porátal, tak práve v deň, keď bola v Závažnej Porube pohrebná rozlúčka, mal som osemdesiat rokov a tridsať dní. Presne toľko, ako Milo, keď zomrel. Tak ma to zobralo, že som ten tlak neunesol a spolužiaka mohol len duchom vyprevádzať zo svojho domu. Potom som sledoval vysielanie z pohrebného obradu v Bratislave i Závažnej Porube. Darmo je, Milan bol schopný a veľký človek už ako študent v škole. Nedal sa nikým a nikdy pokriviť. A keď prišla doba, že sa hovorí nedalo, tak bol radšej ticho. Veľa napísal a tiež nežil ľahko. Kríž si každý nesie sám. Patrí mu úcta. Myslím, že celkom opodstatnene, nielen od vrstovníkov, ale i národa.“

Text i foto Dušan Migala

Gymnázium poskytuje úplné všeobecné stredné vzdelanie s maturitnou skúškou a pripravuje pre štúdium na vysokých školách

XXVII. výročná správa Štátneho gymnázia v Lipt. Sv. Mikuláši za školský rok 1944/45

Milan Rúfus v tomto školskom roku navštevoval triedu V.a (kvintu). Tento školský bol výrazne skrátený v dôsledku vojnových udalostí. Vyučovací proces prebiehal od 30. apríla do 28. júna 1945.

V triede V.a v tomto školskom roku vyučovali: M. Benková – francúzsky jazyk, J. Dzúrik – zemepis, M. Lenková – slovenský jazyk, triedna profesorka, T. Ťuch – dejepis, A. Kaliský - matematika

XXIX. výročná správa Štátneho gymnázia v Lipt. Sv. Mikuláši za školský rok 1946/47

Milan Rúfus v tomto školskom roku navštevoval triedu VII. a (septimu).

V triede VII. a v tomto školskom roku vyučovali: L. Neckár – náboženstvo ev., M. Benková – francúzsky jazyk, J. Dzúrik – zemepis, G. Gregušková – deskriptívna geometria, L. Kičin – francúzsky jazyk, F. Klimáček – kreslenie, J. Lenko – slovenský jazyk, triedny profesor, M. Lenková – slovenský jazyk, O. Nuska – dejepis, V. Šablová – prírodopis, A. Storch - matematika, T. Ťuch – dejepis

Úryvky z výročnej správy

8. november 1946 – spolu so Št. učiteľskou akadémiou na poslednej hodine bola pietna oslava 25. výročia smrti básnika P. O. Hviezdoslava. Program oslavy: 1. R Žiaranová, žiačka VI. tr. recitovala báseň Prošba od Hviezdoslava. 2. Prednáška št. prof. Júlia Lenku. 3. **M. Rúfus, žiak VII. tr. recitoval báseň od Hviezdoslava Bratom Čechom.** 4. Hviezdoslav o sebe, čítala M. Chrapová, žiačka VIII. a tr. 5. Recitácia Hv. Kočtúcha, žiaka VII. tr. 6. Pieseň Kto za pravdu horí. Na verejných oslavách, usporiadaných večer v evanj. a v cirkevnom dome, žiaci ústavu prispeli zborovou recitáciou.

Život v študentských organizáciách mládeže

a) Správa o činnosti samosprávy

Činnosť študentskej samosprávy obmedzovala sa na veci súvisiace s potrebami študentskej organizácie. Za prvý polrok na jej čele stál K. Slivka, žiak VIII. tr., tajomníčkou bola A. Kormanová zo VII. tr. V apríli 1947 boli nové voľby. Predsedom sa stal **M. Rúfus, žiak VII. tr.**, tajomníkom M. Marušiak, žiak V. tr.

Z iniciatívy profesorského zboru boli zavedené dozory na chodbách. Organizovala ich miestna ŠR. Dozory konalo študentstvo vyšších tried. Študentské dozory uľahčili prácu pánom profesorom.

Za pomoci Hodžovho samovzdelávacieho krúžku usporiadala ŠR Mikulášsky večierok.

V dňoch 21. II. – 1. III. zúčastnili sa naši delegáti A. Kormanová a M. Marušiak na celoštátnej pracovnej konferencii SSM v Harmónii pri Modre.

Dňa 2. – 4. mája usporiadala organizácia stredoškolského študentstva II. oblastný zjazd strednej oblasti v Turčianskom Sv. Martine. Naš ústav zastupovali **M. Rúfus** a M. Marušiak. V rámci zjazdu boli usporiadané recitačné preteky. Naša recitátorka R. Žiaranová zo VI. tr. umiestnila sa na piatom mieste.

Aj športový odbor, vedený Dolským, VIII. b, rozvíjal činnosť. Zohrali sme futbalový zápas so ŠR Št. gymnázia v Ružomberku. Naši športovci zvíťazili v pomere 3:2.

Cenným je aj víťazstvo našich reprezentantov nad OA Poprad v basketbale. Jedinú prehru doma sme zaznamenali v basketbalovom zápase s ŠR Št. gymnázia Ružomberok.

V Ružomberku konal sa kvalifikačný basketbalový turnaj. Naše mužstvo podľahlo Martinu i Ružomberku.

Prácu v ŠR je i pri svojich ťažkostiach dosť uspokojivá. Veríme však, že jej intenzita bude stúpať.

**Milan Rúfus, VII. tr.
predseda ŠR**

b) Samovzdelávací krúžok Michala Milošlava Hodžu

...Milo prekvapili aj II. recitačné preteky Krúžku, usporiadané 26. apríla 1947. Porota, ktorá sa skladala z členov prof. Zboru (prof. Lenková, prof. Lenko a prof. Kohút) a z dvoch zástupcov Krúžku (br. Slivka a br. Rúfus) uznala peknú úroveň pretekov. Najväčší počet bodov dosiahli: ses. Žiaranová zo VI. tr., ses. Kormanová zo VII. tr., br. Kočtúch zo VII. tr. (v prvej kategórii), z druhej skupiny (I. – IV.) Ferjančíková z I. b tr. – Prví traja z prvej i druhej skupiny boli odmenení hodnotnými knihami. ...

A. Kormanová, VII. tr.

Podpory štipendií

a) Profesorský zbor rozhodol udeliť knižnú odmenu Rodičovského združenia za vynikajúci prospech týmto žiakom:

... Z triedy VII.: Vladimír Háčik, Milan Kopta, Hvezdoň Kočtúch, Anna Kormanová, **Milan Rúfus**, Ida Trunkvalterová...

Gymnázium M. M. Hodžu.

Budovu postavili za Rakúsko – Uhorska v rokoch 1914 – 1918. Pred deväťdesiatimi rokmi, 15. februára 1919, sa na gymnázium v Liptovskom Mikuláši začalo oficiálne vyučovať v slovenskom jazyku a škola začala používať názov Hodžovo štátne reálne gymnázium. Krátku dobu to bola jedenásť, dvanásť a neskôr stredná všeobecno vzdelávacia škola. Od roku 1968 sa volá Gymnázium M. M. Hodžu. Na tejto škole maturovali: Peter Nahálka, Milan Rúfus, Ladislav Kováč, Bohuš Kováč a mnoho, mnoho ďalších Porúbčanov.

Trieda Milana Rúfusa

Vznikla zlúčením dvoch tried po kvinte. Maturovali v školskom roku 1947/48.

1. Katarína Ballová

Z L. Mikuláša, bývala na dnešnej Školskej ulici, otec bol lekárnik. Vydala sa do Košíc, manžel bol dôstojník, pracovala ako úradníčka.

2. Martin Brezina

Bol z Východnej, pracoval ako lekár na Orave, liečil M. Rúfusa. Zomrel.

3. Rudolf Doležal

Bol to český chlapec, v 50. rokoch bol prenasledovaný.

4. Milan Droppa

Narodil sa v Ploštine, tu aj celý život žil. Chvilu učil v Ploštine, neskôr pracoval v MAYTEX-e. Zomrel v roku 2005. Jeho vnuk Peter maturoval na GMMH v roku 2004

5. Vladimír Háčik

Prof. Ing. DrSc., ekonóm, volali ho „vlakár“, pretože chodil vlakom. Pochádza z Liptovského Hrádku. V rokoch 1969 až 1972 dekan Národohospodárskej fakulty VŠE, roku 2006 udelený titul „Emeritný profesor“ Ekonomickej univerzity v Bratislave. Jeho syn je lekár v Prahe.

6. Miloš Hrdina

Bol z Partizánskej Lupče. Pracoval ako zverolekár v Banskej Bystrici. Zomrel.

7. Imrich Jančuška

Pochádzal z Veternej Poruby, pracoval ako lesný inžinier v Ľubochni.

8. Ján Jurčo

Pochádza z Východnej, študoval v Bratislave, žil na Štrbskom Plese, pracoval na Mestskom úrade v Smokovci.

9. Hvezdoň Kočtúch

Prof. Ing. DrSc., ekonóm. Poslanec NR SR 1992-1994. Narodil sa 31. 3. 1929 v Porúbke. Pracoval ako vysokoškolský pedagóg v oblasti ekonómie. Presadzoval národnú emancipáciu Slovákov v období vzniku federácie a zvrchovanosť Slovenska po roku 1990. Zomrel 20.2.1994 v Štrbe.

10. Ján Kokavec

Pochádza z Východnej. Vyučoval na VŠD vo Zvolene fyziku.

11. Milan Kopta

Pochádza z Liptovského Mikuláša, vyštudoval zememeračstvo na St.F STU v Bratislave, pôsobil v Košiciach. Zomrel.

12. Anna Kormanová-Urbancová

Pochádza z Trsteného, pracovala na FF UK v Bratislave, kde vyučovala literárnu vedu a literatúru 19. storočia, blízka rodinná priateľka Rúfusovcov a organizátorka stretnutí spolužiakov. Býva v Bratislave.

13. Miroslav Kudla

Pôsobil ako právnik na Orave.

14. Ladislav Kuzma

Údajne pochádza z Porúbky, nie sú o ňom informácie, pravdepodobne pôsobil v Čechách ako dôstojník.

15. Ladislav Lauriniec

Navrátiliec z Dolnej zeme (dnes Maďarsko). Pôsobil v Hurbanove.

16. Ján Michalko

Pochádzal z Važca. Pracoval na ministerstve v Bratislave.

17. Marta Mikulášová-Koláriková

Pochádza z Ilanova. Pracovala v administratíve v Bratislave, Liptovskom Mikuláši, Žiline. Žije v Žiline.

18. Marta Obrcianová-Štoncerová.

Pochádza z gazdovskej rodiny z Demänovej. Žila v Bratislave, pracovala ako administratívna pracovníčka na Fakulte architektúry SVŠT. Zomrela v roku 2008.

19. František Pethő

Ženatý v Závažnej Porube, nie sú o ňom informácie.

20. Milan Rajniak

Žije v Hybiach, veľmi dobrý a priateľský človek.

21. Milan Rúfus

Rodák zo Závažnej Poruby, Doc. PhDr. CSc. vysokoškolský učiteľ dejín slovenskej literatúry, FF UK Bratislava, básnik, esejista, prekladateľ, filozof

22. Alžbeta Rusinová

Mašurová. Pracovala v L. Mikuláši na ČSAD, žije v Bobrovci.

23. Margita Rusňáková Rešlová

Žije v Liptovskom Mikuláši.

24. Vladimír Šabla

Pochádza z Liptovského Mikuláša, otec bol obuvník (pomáhal počas vojny prenasledovaným). Študoval v Moskve. Žil v Bratislave

25. Ján Špaček

Nie sú o ňom informácie.

26. Vladimír Španko

Pochádzal z Ráztok. Vyštudoval právo, žil v Bratislave. Jeho sestra bola manželka Vilama Záborského.

27. Ernest Špitz

Akademický maliar. Narodil sa 16.7.1927 v Trenčíne. V roku 1945 sa rodina presťahovala do Liptovského Mikuláša. Člen skupiny Mikuláša Galandu V roku 1957 inicioval vznik Galérie Cypriána Majerníka (najsťor Galéria mladých) v Bratislave. Zomrel 12.11.1960 v Prahe.

28. Paula Tomková

Pochádzala z Pavlovej Vsi. Pôsobila a žila v Havírove, kde pracovala ako úradníčka.

29. Ida Trunkvalterová

Pochádzala z Liptovského Mikuláša, žila v Poprade. Zomrela.

30. Pavol Urcikán

Prof. Ing DrSc. Vysokoškolský pedagóg, expert na stokovanie a čistenie odpadových vôd. Bol z Liptovského Mikuláša, mali cukráreň na Ulici 1. mája. Vyštudoval stavebníctvo, pôsobil na Stavebnej fakulte SVŠT. Žije v Bratislave.

31. Jolana Vyparinová

Pochádza z Vrbice. Pracovala ako redaktorka v Slovenke. Žije v Bratislave.

Polná cesta do gymnázia

*Píšem si počty,
počty opozdené:*

*Kráčal som dvanásť kilometrov denne.
Šesť do školy, šesť domov.
Po celých osem rokov.*

*Koľko to bolo krokov
do snehu do hliny,
do mrmlajúcich hromov...*

*Šliapaná nielen nohami
(aj srdce do nej búši)
je tam tá cestička
a drží pod nami.*

I v mojej vďačnej duši.

Milan Rúfus: Ako stopy v snehu,
(Slovenský spisovateľ 2009)

Základ oblúka rokov

(Mikulášske gymnázium)

Nuž naozaj – dlhá, rušná cesta od onoho 1. septembra 1940 po koniec mája 1948. Do roka to vydalo asi 2400 kilometrov. Za osem rokov vyše devätnásť tisíc kilometrov. Naozaj dlhá púť. Je toho veľa, čo sa skrýva pod oblúkom tých rokov. A tvorí to, mozaikový síce, no homogénny celok.

Mikulášske gymnázium už od čias prvej republiky malo vynikajúcu úroveň a my sme už pri svojich počiatkoch v ňom mohli zistiť, že to nie je prázdna poveseť, ale fakt. Bol to vynikajúci zbor. A na nás sa kládli tiež jeho vysoké nároky. To naozaj nebola škola, ktorú musí skončiť každý.

Ale potom na vysokej škole sme zistovali, že to, čo nám mikulášske gymnázium dalo, bolo čosi viac ako základ. Bolo to prízemie budovy, ktorá stojí dodnes. Plynule a bezpečne sme na tom mohli pokračovať, dokonca s istým náskokom. Takže pri spomienke na toto gymnázium nepôjde iba o osobný sentiment, ale skôr o čosi iné: hlboko sa pokloniť autentickej hodnote.

In. Milan Rúfus: Život básne a báseň života, VIII. Reminiscencie s. 269 Základ oblúka rokov, Literárne informačné centrum, Bratislava 2002

• Milan Rúfus horný rad zľava druhý, Ing. F. Pethő dolný rad zľava prvý.

Naši jubilanti

Zostať mladým je umenie

„Nie je ťažké nazbierať roky ako kvety na lúke, ale nazbierať roky do okrúhlej kytice a pritom zostať mladým predstavuje kus životného umenia,“ po-

vedal poslanec OcZ, predseda komisie pre kultúru, šport a vzdelávanie Dušan Migala speváčke Ženskej speváckej skupiny Závažnej Poruby a dlhoročnej folklóristke, učiteľke vo výslužbe **Hedvige Šarafínovej**. Vysoko ohodnotil jej články v Porubských novinách, aktivity v Rímsko, katolíckej farnosti v Okoličnom a Evanjelickom cirkevnom zbore v Závažnej Porube. K oceneniu pridal i slová poďakovania so želaním dobrého zdravia v nasledujúcich rokoch. Jubilantka sa zapísala do pamätnej knihy Závažnej Poruby.

Čas nezastavíš, roky bežia

Prísny a múdry čas v januári pripomenul prekrásne životné jubileum aj zbormajstrovi Ženskej speváckej skupiny Závažnej Poruby a riaditeľovi školy v.v., **Jánovi Vadovickému**. Svä-

tok oslávil spolu s rodinou, speváčkami, Poludnicou a svojou najvernejšou priateľkou - harmonikou. Pri vzácnom sviatku oslávencovi poďakovali za celoživotnú kultúrno-osvetovú prácu, ktorú vykonal v prospech našej obce.

Ako ten čas letí, máme päťdesiat

Poludnie života oslávil s najbližšími, priateľmi a športovcami aj poslanec OcZ, predseda ŠK Závažná Poruba **Ing. Pavel Beťko**. Starosta Pavel Baráni v príhovore

ocenil jeho snaženie na úseku rozvoja a zveľaďovania obce. Vyzdvihol všestrannú angažovanosť jubilanta v rôznych oblastiach verejného života. Zvlášť poďakoval za organizátorskú a riadiacu prácu na poli športu, futbalu zvlášť.

Redakcia ďakuje Gymnázium M. M. Hodžu za spracovanie archívnych dokumentov.

Zrozumiteľné, presné a krásne

Prijala nás vo vyupratovanej izbičke, kde sa všetko ligotalo čistotou a každá vec mala svoje miesto. Na obloku sa vynímali krásne rozkvitnuté kvety. Nemohli sme si nevšimnúť. V januári a nádherné kvety? Naozaj ako v rozprávke.

• „Tešíme sa, že pri vašom vzácnom sviatku sme sa stretli a môžeme vás vidieť pri dobrom zdraví a dobrej vôli,“ oslovil starosta P. Baráni deväťdesiatročnú Zuzanu Šarafinovú, r. Šúlekovú pri vzácnom životnom jubileu.

Za zimy sa narodila, za zimy sa vydávala

Narodila sa v januári roku 1919 za treskúcej zimy. Porozprávala nám, že v škole ju učil pán učiteľ Koloman Bobák a vyrátala, že z vrstovníkov ešte žijú: Marka Agnetová, Peter Staroň, Ján Kulhavý a Matej Hladký. Ostatných sme už vypravovali do Brestovej. „Často ma navštevuje Marka Agnetová a tá má takú pamäť, čo ja obdivujem. Pospomína, čo, kto a kedy povedal, spomína na rôzne príhody z detstva a zo školy. V spomienkach človek omladne a ani chvíľu nie je taká dlhá,“ vyložila karty hneď na začiatku rozhovoru. Keď sme pri mladosti, postojme pri nej na chvíľu. Ako ste si vybrali toho pravieho? „To je tak, čím je človek starší, tým viac si spomína na zážitky z mladosti. Povieť popravde. Bola som svoja a bola som slobodná. Otec boli murársky majster, tak ma zobrali so sebou na múračky. Stávali domy v Revúcach. Ako mladô dievča: nosiť maltu a murárom navariť. Na rezance som vedela zamiesť, ale krájanie mi išlo pomaly. Tak som sa zamkla, aby ma nik nevidel. Iba keď príbehne druhými dverami tesársky učen. Špehoval ma a

obšmieval sa okolo mňa ostošest, ale toho som sa chytrou zbavila. Často som chodievala ku tetke do Jamníka. A tam som mala tiež nápadníka. Kurizoval mi jeden námorník. Dokonca ma pýtal od otca za ženu. Ale otec ho chytrou vybavili: Veru zbytočne derieš jazyk, tá už frajera má a bude sa vydávať. Bola to pravda, lebo ja som si už dávno predtým na jednej zábave vyvolila Miška Šarafinovú. Poznala som ho: bol to pracovitý a dobrý človek a páčil sa mi.“ Vydávala sa ako dvadsaťdvaročná. Za zimy sa narodila, za zimy bol sobáš. Snehu do pásu a aj keď do kostola nebolo ďaleko, svadobný sprievod išiel v jednom rade. Všetci mali vysoké kapce, ako sa vtedy nosievali. Sobášil nás pán farár Lukáč z L. Jána. Vidíte: nemýlila som sa. V manželstve sme šťastne žili rovných štyridsať rokov, spoločne vychovali dcéru a syna a voľačo aj nadobudli. Teraz sa teším zo štyroch vnúčat a troch pravnúčat, lebo dlhé desaťročia žijem ako vdova.“ So slzami v očiach spomenula, že nebohy manžel bol dobrý otec rodiny a zapájal sa aj do kultúrneho života v obci. Hrával divadlá, s kamarátmi poriadali zábavy...

Kamarátka na celý život

Zmienila sa, že variť začala pri murároch a nakoniec vareška sa stala jej pracovnou kamarátkou na celý život. Pomáhala vo vojenskej kuchyni, varila na Pilane, pre deti v Okoličnom, no najdlhšie v školskej jedálni v Závažnej Porube. Dokonca nám ponúkla aj archívnu fotografiu z roku 1961. „Na obrázku sme s Markou Beťkovú (Klampnerkou, ako sme ju dôverne volali). Rozumeli sme si, vedno dlho robili. Veľmi ma zarmútilo, keď som sa dozvedela, že nás nedávno predišla do večnosti. Čas beží a roky nezastaví. Aj naši stravníci na obrázku už majú okolo päťdesiatky.“ Po odchode na dôchodok ešte pracovala na chate Opalisko a do sedemdesiatky v hoteli na Jaslovských Bohuniciach.

Popri všetkých pracovných i rodinných starostiach vyučila sa za krajčírku u Šmidov v Liptovskom Jáne a venovala sa aj tomuto remeslu. „Predstavte si, že som si musela Zingerku (šijací stroj) z Poruby do Jána odniesť na chrbte v obruse. Taká bola doba,“ dodala. Keď boli majálesy, tak mala práce vyše hlavy: dievčatám sukničky, chlapcom nohavice podohnúť, opraviť roztrhnuté...

Ako teraz trávite celý deň? „Ráno

• Foto z roku 1961: zľava Zuzana Šarafinová, vedľa Mária Beťková

vstanem, hygiena a poriadok je na prvom mieste. Zakúrim si, naraňajkujem, čítam, pozerám televízor, dačo si uvarím. Alebo idem na „klebietky“ ku Zuzke Dudovici. Často chodím ku dcére Zdenke, alebo čakám Dušana. Ten pravidelne, každú sobotu, narúbe a nanosí mi dreva. Je to tak, že syn sa podobá na otca. Deti sa postarajú o všetko, čo potrebujem. Zdenka chodí so mnou ku lekárovi. Pravidelne užívam nemálo liekov. Rada si ešte sadnem ku „mašini“ a poreparujem, čo v rodine treba. Oči už neslúžia ako treba, ale Zdenka navlečie a ja si potom šijem a šijem... A mám radosť, keď som ešte osozná. Ale aj tak, cítim sa ešte celkom dobre a každé ráno, keď vstanem, pomodlím sa za nemalý dar života.“ Keď sme odchádzali, poďakovala za návštevu, všetky gratulácie a my sme obdivovali osud človeka, ktorý je tiež básňou, ibaže sa neskladá zo slov. Nuž naozaj, dlhá, rušná cesta od čias prvej republiky, vojnu a mnoho spoločenských zmien do januára roku 2009. Nie je to človek pre nikoho, je to človek pre ľudí. Akoby stále a dobre gazdovala s tou vzácnou hrivnou života, ktorú vlastní. Nečudo, že slová, ktoré povedala, boli ako prameň čisté.

Text i foto: Dušan Migala

• Zuzana Šarafinová sa zapísala do Pamätnej knihy Závažnej Poruby

Okienko MŠ

V sobotu 28. 2. 2009 o 10.00 hodine sa začínali peknou pesničkou a detským pokrikom 3x HURÁ zimné hry, ktoré zorganizoval výbor MŠ.

Tak málo stačí spraviť pre rozžiarené detské tváre. Na starom ihrisku sa pripravila, trať kde sa deti šmykali na klzákoch, alebo na boboch a potom hádzali snehové gule na cieľ - to bolo prvé kolo a druhé kolo bola jazda na naplnených igelitových vreciach snehom, kde sa zapojili aj rodičia a veru sme sa všetci nasmiali.... Spokojní a šťastní sme si dali teplý čaj a dobošky, potom sa rozdali medzi rodiny mrkvičky a pustili sme sa do stavby snehuliek. Stávali všetci - malé, veľké deti, ockovia, maminky, dedovia aj babičky. A akých krásnych snehuliek sme postavili, až nám bolo ľúto ich opustiť a ísť domov. Ale čas pokročil - všetky deti zo škôlky, čo prišli, boli odmenené čokoládovými medailami a diplomami. Čosi sa ešte zaspievalo a zarecitovalo a s detským pokrikom 3x HURÁ sme sa rozišli. A naši snehuliaci? Dúfame, že tam ešte stoja, ako krásna spomienka na príjemne strávené sobotňajšie dopoludnie.

Za výbor MŠ ZP Magdaléna Kováčová

• Zimné hry

Vystúpili a kochali sa

Štefanský výstup na Poludnicu (1549 m) píše už dlhoročnú tradíciu. Nikto nepozýva, nikto neorganizuje a ľudí tu býva ako na Václaváku. Krásu výhľadu na centrálny Liptov si v čase Vianoc mohol vychutnať každý, čo zvládol osemsto metrové prevýšenie: od Iľanova, Liptovského Jána, či Závažnej Poruby. Na vrchole sa spievali koledy, zazneli vianočné vinše. Všetci sa radovali zo stretnutia a k sebe mali bližšie. Atmosféra sviatočná, nálada výnimočná. Stálo to zato. Neuveriteľne krásny zážitok si účastníci zimného výstupu odniesli domov nielen vo svojej pamäti, ale aj na kartách fotoaparátov, mobilov či videokamier.

Fašiangy treba zažiť

• Masiek bolo neúrekom foto: Vladimír Šefčík

Fašiangový týždeň v našej MŠ začal 2. 2. 2009 v pondelok ...deti už vedeli čo sú to fašiangy, aj ako sa oslavujú. No na to, aby deti pochopili samotné fašiangy, musia samé zažiť...a tak v pondelok ráno si deti 2. tr. už od rána skúšali masky, ktoré vlastní naša MŠ ...bolo ich neúrekom, deti sa prezliekali z jednej masky do druhej. No nakoniec sme spoločne vybrali iba tie, ktoré sme si mohli obliecť na vetrovky. deti sme pomalovali a poobliekali a o 10-tej hod. sa sprievod mohol vydať na malú obchádzku obcou...prešli sme k pošte, vytancovali sme tety predavačky v Jednote, a spievajúc sme sa išli ukázať školákom. Na školskom dvore sme im zaspievali aj pani učiteľkám, - no odmenu do košíčka v mene všetkých odovzdala p.riaditeľka Boltiziarová. Naš sprievod putoval ešte do obchodu Pemmeva a potom na obecný úrad. Deti boli šťastné, veselé a plné dojmov. Ako vyznajú dostali plnú tašku dobrôt, do košíčka klobásu, cibulu pre zdravie, vajčka aj orechy.....dokonca aj euro,.... zážitky mali na celý týždeň a určite niektoré aj na celý život. Týždeň sme v MŠ potom tvorili masky, kreslili zážitky, viedli cieleň rozovor o pocitoch jednotlivých detí ...spätná väzba bola úžasná,... deti sa už teraz tešia na budúce fašiangy.

- KJ-

Chceme byť úspešní aj na konci sezóny.

Prvá priečka po jesennej časti súťaže s 5 bodovým náskokom určite potešila všetkých priaznivcov, futbalistov, ako aj funkcionárov. Nebola však až taká prekvapujúca, pretože mužstvo napriek oslabeniu potvrdilo dobré výkony z vlaňajšieho ročníka, kedy skončilo na konečnom druhom mieste. S cieľom pokúsiť sa udržať si prvenstvo aj po jarných odvetách a tak vybojovať ďalší historický úspech začalo už 10.1.2009 zimnú prípravu. V mužstve došlo počas prestávky len k minimálnym zmenám. Do prípravy sa už nezapojil Lukáš Baxa, ktorý by mal hrať v Lipt. Jáne. Naopak novou tvárou v kolektíve bol Martin Moravčík z LM a Tomáš Glončák z dorastu. Mužstvo pod vedením trénera Jána Plevu absolvovalo už tradične náročnú, ale kvalitnú zimnú prípravu. Žiaľ, tá aj tento rok bola ovplyvnená pracovnými a študijnými povinnosťami hráčov. Smolu mali hneď v jej úvode Matúš Bošela a v prvom prípravnom zápase Martin Moravčík ktorí sa zranili. Mužstvo vo februári absolvovalo už tradičné štvordňové domáce sústredenie. Náročná príprava bola vyplňovaná stretnutiami. Cieľom bolo hrať hlavne s mužstvami z vyšších súťaží. Problémy však neobchádzajú nikoho a tak v niektorých zápasoch došlo k zmene súpera alebo sa pre zlé počasie nakoniec nehrali. Napriek tomu mužstvo odohralo dostatočný počet stretnutí, ktoré preverili jeho silu pred jarnou časťou súťaže. V čase písania tohto príspevku malo za sebou tieto duely: Podlavice- ZP 7:4, ZP- Banská Belá 9:0, ZP- Bešeňová 4:2, ZP- L. Sliache 3:0, ZP- Demänová 6:2, Ružomberok st. dorast- ZP 3:0, ZP- Liptovská Štiavnica 1:2 a pred sebou ďalšie duely, keď generálkou bude stretnutie s treťoligovým Námestovom. Počas prípravy sa do mužstva pripojili Tóno Valiček, ktorý má skúsenosti z bránky prvoligového dorastu RBK a mal by byť posilou na brankárskom poste aj Michal Devečka, ktorý bol u nás na skúške z Lipt. Jána. Citelnou stratou bola aj dlhšia neúčasť Petra Húsku kvôli otrasu mozgu. Cieľom výboru FO bolo hlavne udržať kolektív pokope s možnosťou ešte ho posilniť, pretože výborné prvé miesto po jesennej časti vybojovať už výkazy hráčov. Veľa si slubujú aj od návratu Martina Macíka z Kanady, ktorý by sa mal k mužstvu pripojiť v marci. Tak ako bolo spomenuté v úvode: udržať si prvenstvo aj po jarných odvetách je cieľom tohto mužstva. Či sa to podarí veľa naznačia už úvodné dve kolá, ktoré odohráme na ihriskách súperov. Aj touto cestou Vás na tieto zápasy pozývame opäť s očakávaním vašej podpory. Tréner Ján Pleva môže počítať pred štartom odvetnej časti 4. ligy s týmto kádrom hráčov: brankári Branislav Hrča, Anton Valiček, Mário Vozár, hráči do poľa: Ľubomír Račko, Michal Bella, Martin Budvesel, Miroslav Droppa, Michal Repček, Matej Beťko, Martin Kmeť, Jakub Čajka, Martin Moravčík, Andrej Vretenár, Matúš Bošela, Ján Šingliar, Peter Húska, Matúš Praštiak, Marián Králik, Martin Macík.

Pavel Šarafín, ml.

Silvestrovali na Choči

Mrazivý deň, snehu primerane, severák na vrchole, prekrásne výhľady a stovky návštevníkov zaregistroval 35. ročník tradičného silvestrovského výstupu na Veľký Choč (1611 m). Organizátori z KST (Klub slovenských turistov) Dolný Kubín ponúkali na vrchole vkusný výstupový odznak so želaním zdravia a šťastia v novom roku. Počtom zúčastnených možno tomuto vydanému výstupu bez obáv priznať pomenovanie zimný národný výstup na Veľký Choč. Zo Závažnej Poruby vystúpili štyria turisti.

Text i foto -dm-

ŠKOLSKÉ ZRKADIELKO

Exkurzia

Po prvej hodine nám pani učiteľka oznámila, že ideme na exkurziu do Informačného centra v Závažnej Porube a do Domu Milana Rúfusa. Najskôr sme išli do informačného centra. Teta sprievodkyňa nám rozprávala o dejinách obce a o remeslách. Tam sme videli krosnú a náradie na spracovanie ľanu. Ukázala nám murárske náradie, nástroje na výrobu predmetov z kože a tiež nám predviedla tkanie koberca na krosnách. Videli sme tam aj porubský kroj. Z informačného centra sme odišli do Domu Milana Rúfusa. Tu nám teta Barániová rozprávala o živote nášho básnika. Zaviedla nás do obývačky, pracovne a spálne. V obývačke sme videli krásne povýšivany gauč, starožitné taniere, knihy básnika a aj slávny obraz. V pracovni bol písací stroj, na ktorom písal Milan Rúfus básne, ale aj jeho zošit, v ktorom sú ručne písané básne. V spálni bola veľká posteľ, skrine a rodinné obrazy. Vďaka tejto exkurzii som sa dozvedela veľa o našej obci a rodákovi Milanovi Rúfusovi.

Ivanka Jačalová, 4. ročník

Jedného dňa nám pani učiteľka povedala, že ideme na návštevu do informačného centra. Privítala nás teta Vadovická, ktorá nám neskôr porozprávala o všetkom z našej histórie. Začala tým, ako v našej dedine vzniklo tolko remesiel. Potom nám porozprávala o tkaní látky, výrobe priadze a o ručných prácach žien. Neskôr nám na krosnách ukázala ako sa tkajú koberce. V našej dedine boli kedysi aj zruční majstri murári, tak sme si pozreli aj ich náradie. Bolo tam kladivo a keľňa. V druhej miestnosti sme videli rôzne výrobky z kože. Potom sme sa premiestnili do Domu Milana Rúfusa. V prvej izbe sme videli obrazy, fotografie Milana Rúfusa, taniere a čajový servis. V druhej izbe sme videli písací stroj a prvú zbierku básní napísanú písacím strojom. Ďalšia zastávka našej prehliadky bola spálňa. Tiež bola zaplnená obrazmi. No stál tam aj šijací stroj tety Rúfusovej a samozrejme posteľ. V dome bola krásna atmosféra, lebo všade horeli sviečky.

Martinka Orvošová, 4. ročník

Dom Milana Rúfusa

V piatok 6. februára bola naša trieda spolu s tretiakmi na exkurzii v Dome Milana Rúfusa. Sprevádzala nás tam teta, ktorá nám povedala, že Milan Rúfus sa narodil v starej drevenici, ktorá už neexistuje. V Dome Milana Rúfusa sa mi páčil starý písací stroj, na ktorom písal svoje verše Milan Rúfus. Zaujímavá bola skrinka, v ktorej boli knihy, ktoré napísal Rúfus a videli sme tam aj starú písanku, do ktorej písal prvé verše.

Michalka Piatková, 4. ročník

V piatok cez vyučovanie sme šli s pani učiteľkou do Domu Milana Rúfusa. Jeho dom sa nachádza v našej dedine hneď pri obecnom úrade. Teta nám rozprávala o jeho živote a tvorbe básní. Poukazovala nám dom. Videli sme tam mnohé Rúfuso-ve veci. Bol tam strošávnny nábytok. Zaujal ma písací stroj, na ktorom písal básne. Potom sme prišli do spálne. Na stene boli po-vešané obrazy s fotkami jeho rodiny, veľká posteľ a starodávny šijací stroj. Dozvedeli sme sa tu veľa o jeho živote.

Martinko Iľanovský, 4. ročník

Karneval

V sobotu 21. februára sa konal karneval. Pripravovala som si masku Kleopatry. Keď sme s maminou a mojím bratom Lukášom prišli do kultúrneho domu, hrala hudba a niektoré deti už boli prezlečené do masiek. Ja som sa išla prezliecť do masky a videla som tam moju kamarátku Natálku, ktorá bola fialová princezná. Potom som našla kamarátku Ivku, ktorá bola princeznou Dianou. Na začiatku karnevalu sme sa začali predstavovať v maskách. Každý, kto sa predstavil, dostal balíček. Po predstavení nám ujo pustil pesničky a začalo sa tancovať. Na chodbe bolo pre nás pripravené občerstvenie – cukríky, chrumky, čaj, džús, koláče a iné dobroty. Mali sme aj súťaž – čo najrýchlejšie skákať do kruhov. Keď sa karneval skončil, začal sa maskárny ples pre dospelých.

Michalka Piatková, 4. ročník

Veľmi som sa tešila na sobotu a pripravovala som si masku. S Ivkou sme prišli o druhej hodine do kultúrneho domu a prezliekli sme sa do masiek. Videli sme tam veľa pekných masiek – princezné, vojakov, brušné tanečnice, nevesty, víly, policajtov, spajdermanov, mobil,... Hneď na začiatku sa predstavovali masky. Každý dostal balíček, v ktorom bola hračka, nálepka, lízatko a pero. Potom sme s kamarátkami tancovali. Po tanci bola súťaž. Skákali sme do kruhov a každý dostal za odmenu cukríky. Potom sme sa išli občerstviť dobrotami, ktoré pre nás pripravili rodičia.

Natálka Saganová, 4. ročník

V sobotu o druhej hodine som prišla do kultúrneho domu. Konal sa tam karneval materskej a základnej školy. Keď som prišla, prezliekla som sa do masky. Bola som princezná Diana. O chvíľu prišli aj moje kamarátky. Miška bola Kleopatra, Natálka zase princezná, Maťa kráľovná noci a Sima kráľovná pavúkov.

Potom sme sa išli predstaviť ostatným maskám. Do mikrofónu sme povedali svoje meno a aká sme maska. Za odmenu sme dostali všetci pekný balíček. Keď začala hrať hudba, chvíľu sme tancovali a potom sme sa išli občerstviť. Tak sme to striedali, až kým nebola súťaž. Potom sme znova tancovali aj s rodičmi. Z karnevalu som si odniesla pekné zážitky.

Ivanka Jačalová, 4. ročník

Na karneval som sa pripravovala už dlho. Masku som mala vybranú, ale stále som doladzovala detaily. Bola som hviezda. Tentokrát bol karneval pre mňa iný, lebo prišli moje sesternice. Tie sme preobliekli za mačičku a čiňanku. Keď sme prišli do domu kultúry, hemžilo sa to tam rôznymi maskami. Boli tam princezné, brušné tanečnice, Zorovia, vojaci,... Vošli sme do sály a disdzokej pustil hudbu. Tancovali sme a občas sme vyšli na chodbu občerstviť sa. Vidno, že mamičky si dali záležať, na stoloch rozvoniavali koláče a lákali cukríky. Po návrate späť do sály sa začali predstavovať masky. Prví sa predstavovali škôlkari, potom prváci a tak to pokračovalo až po štvrtú triedu. Každý, kto sa predstavil, dostal balíček. Po ďalšom tanci bola súťaž v skákaní cez kruhy. Potom sme znova tancovali na Makarenu a na pesničky od Petra Nagya. Po skončení karnevalu sme sa rozišli domov. Karneval nás naplnil fašiangovou atmosférou.

Martinka Orvošová, 4. ročník

Raz v Závažnej Porube o 14,00 v sobotu sa konal karneval. Moja mama mi kúpila masku a sestra ma namalovala. Bolo to super! Bola tam hudba veľmi hlučná. Páčili sa mi ozdoby, masky, aj moja maska tiger, dym pri hudbe, hry, súťaže a občerstvenie.

Nina Zieglerová, 2. ročník

Karneval sa konal V Závažnej Porube o druhej. Mama mi kúpila masku šaša. Najprv som sa hanbila, ale potom ma to prešlo. Predstavovanie masiek sa mi veľmi páčilo. Bol tam veľký hluk, najviac sa mi páčili súťaže.

Nikola Tkáčová, 2. ročník

V Závažnej Porube sa konal karneval o 14,00 hod. Obliekla som sa do slnečnice a mamina ma učesala a namalovala. Bol tam dobrý diskdžokej, teplo a zábava.

Lenka Niňajová, 2. ročník

Karneval bol o 14,00 hod v sobotu v Závažnej Porube. Mamina mi kúpila masku nindža. Najprv sa predstavovali masky, neskôr boli hry a súťaže. Páčilo sa mi, ako sme sa zabávali.

Martin Matejovie, 2. ročník

10. december 2008- Školská slávnosť - ŠTEBOT V NAŠEJ ŠKOLE

Program:

- Výstava detských výtvarných prác
- Prednes poézie M. Rúfusa (vítazi triedných kôl)
- Životopis M. Rúfusa (stváranie reálnych postáv deťmi)
- Dramatizácia diela-Mechúrik Kosčúrik s kamarátmi (na ľudovú nôt)
- Beseda so spolužiakom M. Rúfusa p. Vladimírom Ilanovským (o škole, hrách a spoločných zážitkoch)

Základná škola chce aj touto cestou poďakovať p. Ilanovskému za krásne rozprávania, ochotu prísť medzi nás podeliť sa o svoje vedomosti a zážitky.

Kolektív pracovníkov a žiaci ZŠ

• Mgr. M. Boltžiarová, riaditeľka ZŠ, V. Ilanovský

Zo školských lavíc...

Na hodine vlastivedy sa pýta pani učiteľka: „Žiaci, aké múzeum sme včera navštívili?“ Zo zadnej lavice sa ozve: „Múzeum Janka Hraška, prosím.“

Súťaž v recitácii

HVIEZDOSLAVOV KUBÍN

Štvrtkové popoludnie (26. 2.) bolo na našej škole slávnostné. 14 najlepších recitátorov poézie i prózy z 1. až 4. ročníka recitovalo básničky a texty obľúbených detských autorov. Odborná porota, ale aj žiaci napokon vybrali 3 najlepších recitátorov školy v 2 kategóriách:

P O Ě Z I A:

1. miesto Sebastián Kuzma - 2. ročník
2. miesto Nikola Tkáčová - 2. ročník
3. miesto Dávid Leško - 4. ročník

P R Ó Z A:

1. miesto Martina Orvošová - 4. ročník
2. miesto Ivana Jačalová - 4. ročník
3. miesto Boris Dvorský - 3. ročník

Z prvkov najkrajšie recitovala Hanka Štrkolcová. Žiaci boli odmenení potleskom, pochvalnými uznaniami a peknými knihami, ktoré im budú pripomínať vzácne chvíle prežité s knihou.

Náš karneval.

V sobotu 21. februára sme mali karneval. Bolo to veľmi zábavné. Stretli sa tam rôzne masky, napríklad: batmen, nindžovia, klauni, upíri, telefón, FBI, policajti i vojaci... Jedným slovom veľa masiek. Ja som bol nindža (ninja). Súťažili sme, rozdávali nám balíčky a občerstvenie. Hrala nám muzika a my sme tancovali. Každá maska sa musela najskôr predstaviť. Ja som sa predstavil takto: „som nindža zo Závažnej Poruby a volám sa Boris Ziegler.“

Sny sú na to, aby sa snívali!

Neodpútavaj sa nikdy od svojich snov! Keď zmiznú, budeš ďalej existovať, ale prestaneš žiť.

Mark Twain

Odjakživa rada snívam. O všeličom. A nielen po nociach. Aj teraz sa mi sníva. Práve stojím na akomsi vrchole, môj výhľad je jedinečný. Precitujem atmosféru s nádychom rozprávky – tichú a tajomnú. S pocitom dokonalosti z výšky hľadím na svoj veľkolepý výtvar. Dokázala som zázrak! Podarilo sa mi zmeniť svet! Slastne sa usmievam, aj keď nemám istotu, že je to naveky.

To je nádhera! Všade vládne len dobrota, láska, porozumenie a neuveriteľný pokoj. Nikto sa nikam neponáhľa, všetci sú k sebe úžasne milí, srdeční, tolerantní, ohľaduplní, vnímaví, citliví... Ľudia si navzájom pomáhajú, nikdy si neubližujú, nehádajú sa. Nažívajú vždy v dokonalej harmónii. Zmizli všetky choroby, neexistujú nijaké starosti. Všade je iba plno radosti.

Od šťastia zabúdam aj na silné vyčerpanie, ktoré je odpoveďou na vytrvalú drinu. Zrazu sa mi však náhle zatočí hlava. Moje zoslabnuté telo sa šialenou rýchlosťou rúti dole. Cítim desivú bolesť. A vtom sa prebúdzam.

S úlavou zisťujem, že žijem. Ale realita je úplne iná. Dnešný svet je skazený. Ľudia sú k sebe ľahostajní, sebeckí a zlí... Nepáči sa mi to! Chcem, aby sa všetci mali radi! Aby si všetci vždy rozumeli. Prečo to tak nie je? Naozaj neexistuje spôsob, ako to dosiahnuť???

Rozpadnuté sny rovnako ako akékoľvek pády spôsobujú rany, ale to neznamená, že sa vzdám. Opäť pozbieram sily, znovu sa postavím a budem ďalej bojovať za svoje sny. Lebo viem, že v živote sa všetko krúti ako koleso. Raz sa točíme vo výškach, inokedy zas na dne.

Neprestanem snívať. Aj naďalej sa budem pevne držať svojich snov. Lebo život bez snov je ako let zraneného vtáka. A napokon ani nesplnené sny nie sú žiadna tragédia. Sú krásne, lebo sú večné. Učia nás riskovať a spoznávať hranice nepoznaného. Obohacujú našu budúcnosť, prinášajú nové možnosti.

Človek musí snívať. Život bez snov by bol iba jeho márnym prežívaním. Ako obmedzený život vtáka s poranenými krídlami.

Iveta Ráchelová

Podakovanie

Srdečne ďakujeme nášmu štedrému darcovi (sponzorovi) Jánovi Niňajovi JAN TEC za športové náčinie (fit lop-ty).

Vďačné cvičenky – seniorky pod odborným vedením Mgr. Božky Mikulášovej

Návšteva Informačného centra a Domu Milana Rúfusa.

V piatok 6. 2. sme navštívili Informačné centrum v Závažnej Porube. Spreádzala nás p. učiteľka Vadovická. Porozprávala nám, ako to bolo v dávnych časoch, keď boli naše mamy a staré mamy malé, že museli veľa pracovať. Predviedla nám, ako sa tkajú koberce. Videli sme aj stroje, na ktorých mamy šili oblečenie seba aj deťom, motovidlo, brdo, tkáčsky stav. Bolo tam aj murárske náradie a šijacie stroje na kožu. Potom sme dostali letáčky a p. učiteľka nás vypravovala.

Pred Domom Milana Rúfusa nás privítala p. dr. Barániová. Pozvala nás dnu a usadila v obývačke. Ukázala nám obrazy, bustu Milana Rúfusa a pekný čajový servis, ktorý mala jeho mamička. Na stole boli koláče. Štvrtáčka Martina Orvošová zarecitovala básničku o Milanovi Rúfusovi a my sme porozprávali o jeho živote. Teta nám podarovala CD Štebot v rodnom hniezde, kde sme aj my vystupovali. Potom sme sa presunuli do jeho pracovne, kde sme videli jeho prvý zošit, kde si písal básničky a tiež písací stroj. Boli tam aj knihy, ktoré napísal básnik. V spálni nás zaujali obrazy Rúfusovho otca a mamy a fotografia malej Zuzanky. Pri odchode nám teta darovala pamätníček, do ktorého nakreslíme obrázky pre Zuzku a napíšeme báseň o Rúfusovi. Potom sme sa rozlúčili a vrátili do školy.

žiaci 3. ročníka

Ďumbier a Hoľa

Bolo to dávno – pradávno. Na ten dávny čas si už nik nepamätá. V tých dávných časoch nebol svet taký, aký je dnes. Ani si to dobre nevieme predstaviť, že na miestach dnešných tatranských vrchov a končiarov stáli mohutné hrady a zámky. Vypočujme si, čo sa vlastne stalo, že tam už dnes nestoja. Nuž bolo to nejak takto.

Najväčším kráľom vo svojom hrdo sa týčiacom hrade bol kráľ kráľov, hrdý pyšný Kriváň. Hrad zdedil od svojho starného otca Gerlacha. Bol nesmierne rád a pyšný na to, že zo svojho hradu vidí doširoka, doďaleka a môže dohliadať na celé svoje panstvo, na všetkých svojich poddaných a svoj majetok. Tento pyšný a veľmi neoblomný kráľ mal nadovšetko rád svoju jedinu dcéru Hoľu. S jej dobrým, láskavým srdiečkom, milotou bola pravým opakom svojho otca. Láskaivosťou a dobrotou si všade, kde prišla, získavala najmä poddaný ľud. Pre každého mala milé vlúdne slovo, rada pomáhala ľuďom na poli, pomáhala liečiť bylinkami no zo všetkého najradšej sa objavovala pri ovečkách. Tie jej rozumeli, keď sa s nimi rozprávala a vodila ich na tú najlepšiu pašu. Pri jej lúbežnom speve ju obostali dookola a zvončekmi podfarbovali jej spev rozliehajúci sa naširoko-ďaleko. Kráľovi Kriváňovi sa často dostávalo do uší, že jeho drahá dcéra sa čoraz častejšie objavuje medzi pospolitým ľudom. Mal on svojho sluhu a poskoka – menom Zloduch. Ten mu donášal takéto správy tešiac sa z toho, že jeho kráľ bude čoraz zlostnejší a krutejší. Tajne dúfal, že Hoľa raz bude jeho, že mu kráľ z vďačnosti za dobrú službu ponúkne jej ruku. No kráľ na to ani len nepomyslel. Srdiečko krásnej Hole už dávno patrilo chudobnému pastierovi, šikovnému švárnemu junákovi Ďumbierovi, s ktorým sa často stretávala na pastvinách. Pomáhala mu v práci na salaši, dojila ovečky, varila žinčicu, pomáhala kľagať syr a večerom sa vždy vracala domov k otcovi.

Jedného dňa Ďumbier nabral odvahy a vybral sa ku kráľovi pýtať si, ako sa sluší a patrí na junáka svoju nevestu. Nebojácne pristúpil pre kráľa, ale len čo mu vyjaviť svoju prosbu kráľ vybuchol takým hnevom a nepričetným hlasom zreval: „Nie, nikdy! Čo si to trúfaš! Nikdy sa Hoľa nestane tvojou ženou“. Keď sa Hoľa vrhla k otcovým nohám, surovo ju odhodil a zreval: „Nikdy! Preklínam Vás! Radšej sa premeňte na bralá, na skaly! Ani to dobre nedopovedal a strašne zahrnelo, otec odstrčil tých dvoch a Hoľa užialená a plačúca utekala, až kým ju nezastihla otcova kľatba premenila sa na vrch, kto-

rým končia Nízke Tatry na východe a odvtedy ju volajú Kráľova hoľa. Ďumbier sa snažil uchrániť svoje ovečky, rozprestrel nad nimi svoju halenu, ale tie sa tiež spolu s ním premenili na obrovské bralo a dodnes je to najvyšší vrch Nízkych Tatier – Ďumbier. Celá krajina sa v okamžiku premenila, zmizli hrady a kaštiele. Stali sa z nich vrchy Nízkych Tatier. Ale ani Kriváň to neušetrilo, lebo ako sa hovorí: „Kto akým mečom bojuje, takým aj schádza.“

Odvtedy je Kriváň ohnutý, lebo chcel ešte chytiť svoju dcéru. Neskoro sa však spamätal. Kliatba sa vyplnila. Odvtedy vraj plače za svojou dcérou a jeho slzy ľudia nazvali Bielym Váhom a slzy jeho dcéry Čiernym Váhom.

Tolko hovorí povest, ktorú si ľud dávno, pradávno vymyslel a žije dodnes.

Podľa ľudovej povesti spracovala
Ludmila Štrkolcová

Už sa pripravujeme na jar

Všade vokol nás sa ešte belie snehová prikrývka, ale mysle mnohých nás už zamestnávajú myšlienky na jar, preto aj naše pondelkové stretnutia sú naplnené prípravou na ňu. Príprava je zatiaľ teoretická.

Pozeráme video záznamy o hnojivách, o ošetrovaní stromov, o príprave osív. Všetko toto pripravuje pre nás jeden z nás – Vladimír Farárik.

Na stretnutiach sa často ozývajú myšlienky čo nás trápi a nemuselo by. Jednou z nich je aj to, ako by mali bezpečne starší ľudia prejsť v toto zimné obdobie po chodníkoch plných ľadu. Preto sa obraciame s prosbou na obecné zastupiteľstvo: „Zaoberajte sa touto myšlienkou, pomôžte starým ľuďom prejsť bezpečne na poštu, do obchodu a pod.. Budeme Vám veľmi povďační.“

Čo odpovedať hladným a uzineným turistom čakajúcim na autobus, kde by si mohli posediť, zohriať sa, dať si teplého čaju, prípadne aspoň trošku zahnať hlad – nedá sa im v tomto smere dajako pomôcť? Veď prázdnych priestorov je v obci dosť.

Ludmila Štrkolcová

Nastal čas stíšenia

Popolcovou stredou sme opäť vstúpili do Pôstneho obdobia. Rukou kňaza sme dostali na čelo popolom znak kríža, pričom kňaz vyslovil formulku: „Pamätaj, že si prach a na prach sa obrátiš“. Ten malý krížik nás vyzýva k tomu, aby sme robili pokánie, duševnú očistu a sebazapieraním sa pripravili na slávenie Veľkej noci. Duchovní otcovia nám poukazovali na tri prvky, ktoré by v tomto období mali byť v našom živote prítomné viacej ako inokedy. Sú to modlitba, pôst a almužna. Pre každého kresťana by to mal byť čas stíšenia a prehodnotenia svojho života.

Ospravedlnenie

V minulom čísle Porubských novín v článku Adventný veniec... bolo chybné vytlačenie: Namiesto... adventné vence pokrstil, malo byť posvätil a namiesto ...k čítaniu Božieho Písma malo byť k čítaniu Svätého Písma. Prosím o vysvetlenie omylu.

Redakcia sa ospravedľňuje autorovi príspevku i čitateľom.

Niečo z našich pranostík

- 7. 3. Na sv. Tomáša sneh mäkne a je z neho kaša.
- 19. 3. Koľko pred Jozefom tepla, toľko po ňom zimy.
- 30. 3. Vieroslava už aj v tieni teplo pri-náša.
- Keď v marci kukučka kuká, dočkáme sa teplého leta.
- Marcové slnko od nôh chladí.
- 24. 4. Na Juraja návrat lastovičiek do rodného kraja.
- V aprílovom počasí sú časy aj nečasy.
- Ak je apríl jasný – šumný, vtedy bude máj pošmúrny.
- Suchý apríl nie je po vôli gazdom.
- 4. 5. Svätý Florián si môže nasadiť snehový klobúk.
- Keď v máji neprší, jún to dovŕši.
- Keď sa v máji blýska, to si sedliak píska.
- Májové blato je pre hospodára zlato.
- 12.-13.-14. Na ľadových svätých mráz spáli všetky kvety.
- 15. 5. Sv. Žofia – ľadová žena. Keď prejde zamrznutých kuchárka, sadí sa paprika.
- Zima doznieva až keď Urban (25.5.) z pece zlezie.

Hedviga Šarafinová

KRÍŽOVKA - Tajomstvá minulosti

•	1	2	3	4	•	5	6	7	8	9	10	•	11	12	13	14
15					16							18				
					17							19				
20									21							
									22							
23			I.												24	
			26					28					30			
25			27					29					31			
						33				35				37		
32						34				36				38		
39				41					43			45				
		II.	40	42					44			46			III.	47
•	48									50						
	49									51						52
53						54							56			
						55							57			
					59		61			63						
58					60		62			64						65
•	66							68				70				
	67							69				71				
			73							75				77		
72			74							76				78		
79				80					82							
				81					83							
84			85		87							89				
			86		88							90				
91						92				93						
										94						
95		96				98					100					
		97				99					101				102	103
104				IV.										105		
106								107						108		

NIEČO Z TAJOMSTIEV MINULOSTI

Najznámejší, no i najspornejší jasnovidec v dejinách ...**I. ČASŤ TAJNÍČKY...** sa narodil v roku 1503 vo Francúzsku. Bol prorokom alebo šarlatánom? Tento skúsený lekár so záujmom o okultné vedy predpovedal budúcnosť na dvadsať storočí vopred. Bol skutočným vizionárom, alebo je jeho legendárna jasnozrivosť len pretrvávajúcim mýtom?

14. decembra 1911 ako prví dosiahli južný pól na lyžiach a so psím záprahom Nóri ...**II. ČASŤ TAJNÍČKY...** a jeho štyria spoločníci. Stalo sa tak len jediný mesiac pred príchodom britskej polárnej skupiny vedenej kapitánom R.F. Scottom, ktorej všetci členovia na spiatocnej ceste zahynuli.

Pred 1. svetovou vojnou získal neznámy samozvaný svätý muž zvláštnu moc nad ruským panovníckym párom Mikulášom II. a jeho manželkou Alexandrou, keď im vyliečil syna z nevyliečiteľnej choroby. V jeho rodnej dedine ho poznali pod menom ...**III. ČASŤ TAJNÍČKY...** čo je ruské slovo pre zvrhlíka. V roku 1916 bol ruskou šľachtou najprv otrávený, potom zastrelený. Mesiac pred smrťou Alexandre predpovedal, že nikto z jej rodiny neprežije jeho smrť o viac ako 2 roky. Tak sa aj stalo. Natíska sa otázka, či boli jeho liečiteľské schopnosti a úspechy schopnosťami svätca, alebo trikmi klamára a podvodníka?

V júni roku 1815 najslávnejší generál svojich čias cisár Napoleon Bonaparte utrpel porážku pri ...**IV. ČASŤ TAJNÍČKY...** Bola to jeho posledná bitka. Prečo osvedčená taktika tentoraz zlyhala?

- 1 – drevená nádoba na mlieko na salaši
- 2 – ženské meno
- 3 – ozn. j. pascal
- 4 – naša hviezda
- 5 – 2 x súhlas po taliansky
- 6 – druh kvalitného uhlia
- 7 – rim. domáci bôžik
- 8 – nič
- 9 – plat
- 10 – pružnosť text. mater.
- 11 – austrálsky pštroš
- 12 – dopis
- 13 – privesok
- 14 – vodováha
- 15 – sádra
- 16 – dcéra Herodiady
- 17 – okolo
- 18 – Izraelská letec. spoločnosť
- 19 – milý Fatimy
- 20 – cudzie ženské meno
- 21 – polámali
- 22 – odporov. spojka
- 23 – francúzsky člen
- 24 – sibírsky veľtok
- 25 – kód Etiópie
- 26 – kokosové vlákno
- 27 – základ výchovy v štáte
- 28 – amer. riad. centrum vesm. letov
- 29 – opierka na schodoch
- 30 – rúbe
- 31 – chyba, vada
- 32 – taroková karta
- 33 – prez. amer. vojaka
- 34 – zn. valuty
- 35 – trknutie

- 36 – ypsilon
- 37 – žal bez a
- 38 – etnikum, etnos
- 39 – zn. jedn. ampér
- 40 – ch. zn. kyslíka
- 41 – domáce užit. zvierat
- 42 – gr. pohrebná obeť
- 43 – oboje „i“
- 44 – amer. ekonom
- 45 – ozn. liet. ty. Antonov
- 46 – Eliška dom.
- 47 – rim. 5000
- 48 – mesto v Austrálii
- 49 – ch. zn. hliníka
- 50 – rim. štátnik a vojvodca – píš ako počuješ
- 51 – č ako č
- 52 – ríms. 500
- 53 – Mohamedova matka
- 54 – tisol
- 55 – úder v tenise ang.
- 56 – zástup
- 57 – zrodená hov.
- 58 – mesiac
- 59 – v den „ „
- 60 – typ auta Fiat
- 61 – pretlač na byv. známkach
- 62 – výživovacie príspevky na deti
- 63 – stávková kancelária
- 64 – kyanovodík hov.
- 65 – príkaz sultána
- 66 – naturalizmus pr.pol. slova
- 67 – lietadlo zastar.
- 68 – ruská rieka
- 69 – ílovité podložie
- 70 – usrkni z pohára
- 71 – utorok skr.
- 72 – amer. muž. meno
- 73 – zákl. zložky farbív
- 74 – „ce“
- 75 – vzdelávajú
- 76 – zhoda vo veršoch
- 77 – rieka v Nemecku i Iraku
- 78 – radostné „rehoty“
- 79 – techn. knock-out v boxe
- 80 – omotal
- 81 – pohrebná hostina
- 82 – akrobat v cirkuse
- 83 – prúdenie energie v tele
- 84 – oersted zn.
- 85 – ozn. jedn. kelvin
- 86 – Imrich dom.
- 87 – citový, náruživý
- 88 – čínsky egres (dvojité W)
- 89 – zlúčenina amoniaku s kyselinou
- 90 – mäkká tonina
- 91 – veľký peň
- 92 – Adam a
- 93 – čínska droga + turec. invázia + zn. neonu
- 94 – ženská hlas
- 95 – rim. 50
- 96 – zomieraj
- 97 – MPZ Košíc
- 98 – výstupok v stene
- 99 – ch. zn. astátu
- 100 – čínske ženské meno
- 101 – zn. kvalitnej múky
- 102 – ražná múka ozn.
- 103 – tam
- 104 – akér česky
- 105 – psie plemeno
- 106 – mladšia doba kamenná mn. č.
- 107 – korálový ostrov
- 108 – meno speváčky Sumac

Pomôcky: ADELAIDE, ALONŽ, AMID, CEZAR, ČAKRA, EVALDINA, MEA, RSC, SALOME, UR

Krížovku zostavil: Pavel Staroň

BABY KARNEVAL

• Mama je vždy mama, aj keď je na nepoznanie

• Ja som princezná a volám sa Simonka z Poruby

• Promenáda masiek - popredstavovali sa kovboji, policajti, mušketeri, ale aj kvietky, motýliky a zvieratká

• Náš karneval bol najkarnevalovitejší... Pohostenie? Čo špajza dá!

Závažná Poruba 21. februára 2009

*„Poobede v sobotu,
hrala hudba do skoku.
V Porube bol veľký bál,
fašiangový karneval.
Prišli v maskách veľkí, malí,
dobře sme sa zabávali.“*

Aj tento rok sme sa stretli na fašiangovom karnevale, ktorý pre nás pripravili rodičia MŠ a ZŠ v Závažnej Porube. Ten tohtoročný pripadol na sobotu 21.2.2009.

Prípravy však začali už oveľa skôr. Deti zo ZŠ aj MŠ s pani učiteľkami sa postarali o bohatú výzdobu. Maľovali veselé plagáty, kreslili karnevalové masky a prichystali aj dlhé pestrofarebné reťaze.

V piatok pred karnevalom sme sa všetci, ktorí radi pomáhame a sme ochotní pomôcť dobrej veci, stretli, vyzdobili sálu, pripravili balíčky pre deti, nachystali, čo bolo treba na druhý deň.

Prišla sobota! To bolo radosti! Rodičia svoje ratolesti poobliekali do krásnych masiek, ktoré sa v kultúrnom dome za zvukov hudby, ktorú namixoval DJ BALCO, predstavili všetkým rodičom. Každá maska bola odmenená balíčkom. Potešili sme sa, keď aj naše panie učiteľky prišli medzi nás v maskách a tancovali spolu s nami. Zahrali sme sa rôzne hudobno-pohybové hry a na šikovné deti čakala sladká odmena. O naše hladné brušká sa postarali rodičia a staré maminky, ktorí nám napiekli koláčiky a priniesli dobroty, ktoré ponúka „špajza“. Nezabudli ani na chutný, teplý čajík.

Zábava nemala konca kraja a keby nás už neboleli nôžky, tancovali by sme aj do rána. Pri odchode z karnevalu sme neboli smutní, lebo vieme, že čas rýchlo ubehne a o rok sa stretneme zas. Poďakovanie patrí všetkým, s ktorými sme sa pri príprave tejto akcie stretli a odmenou im je ten tichý radostný pocit, že niekomu urobili veľkú radosť.

Zuzana Hlavnová

*Zima balí.
Nevyznáš sa v kalendári?
Už sa všetko blíži k jari..*

LADY KARNEVAL

• ...krôčik sem, krôčik tam, ja sa z toho vymotám.

• Rozprávkový Kremienok a Chocholíšik

• Piráti Karibiku vo víre tanca

• Pekelník ponúkal z pekla šťastie